

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**EVLİLİK UYUMU VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Tülay Z EHİR

Yrd. Doç. Dr. Alper EVRENSEL

İstanbul, 2016

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**EVLİLİK UYUMU VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Tülay ZEHİR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Alper EVRENSEL

İstanbul, 2016

TEZ SINAV TUTANAĞI

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Tülay ZEHİR
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Yrd.Doç.Dr. Alper EVRENSEL
Tezin Başlığı	:	EVLİLİK UYUMU VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	25.11.2016	Saati	:	17:30
Öğrenci Savunmaya	:	GELDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUGU					
☐ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.					
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)					
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.					
Savunmada Tezin Başlığı	:	☒ Değişmedi. ☐ Değişti.			
Tezin Yeni Başlığı	:				
Öğrenci Savunmaya	:	☐ GELMEDI			
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,					
☐ OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.					

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd.Doç.Dr. Alper EVRENSEL	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL	
Üye	Yrd.Doç.Dr. Mesut KARAHAN	

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Evlilik Uyumu ve Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12/12/2016

Tülay ZEHİR

TEŞEKKÜR

Bu çalışma **Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin karşılaştırılması** amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırmanın hazırlanması boyunca yakın desteğini eksik etmeyen, nezaketiyle bana sonsuz sabır gösteren, disiplinli çalışma prensiplerini bana aşıl原因an, pratik ve teorik anlamda eşsiz bilgi ve tecrübelerini, değerli fikirlerini ve emeğini esirgemeyen başta değerli danışman hocam Yrd. Doc. Dr. Alper EVRENSEL'e eğitim hayatımın her aşamasında desteğini esirgemeyen babam İbrahim ALKANAT'a ve tüm aileme teşekkür ederim.

Tülay ZEHİR

12/12/2016

GENEL BİLGİ

Adı Soyadı: Tülay ZEHİR

Ana Bilim Dalı: Psikoloji

Program: Klinik Psikoloji

Danışman: Yard. Doç. Dr. Alper EVRENSEL

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans, 2016

EVLİLİK UYUMU VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, erişkin kadın ve erkeklerin evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada erişkin kadın ve erkeklerden oluşan 100 kişilik örneklemin araştırmacı tarafından araştırma değişkenleri ölçmek amacıyla belirlenmiş anketler uygulanmıştır. Çalışmada araştırma değişkenleri olan yaşam doyumu ve evlilik uyumu arasındaki ilişki ile birlikte kişisel ve demografik değişkenlerin araştırma değişkenleri ile ilişkisi ele alınmıştır. Bu bağlamda, Türkiye’deki evli bireylerin yaşam doyumu ve evlilik uyumu hakkında bilgi edinmek istenmiştir. Araştırmaya 77 kadın ve 23 erkek katılmıştır. Katılımcılar İstanbul’da yaşamaktadır.

Araştırma değişkenlerini ölçmek amacıyla sayısal verilerinden yararlanılmak üzere Locke ve Wallace Evlilik Uyumu Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Sosyodemografik Bilgi Formu katılımcılara uygulanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre evlilik uyumu ve yaşam doyumu kişisel değişkenler ile farklı düzeylerde ve anlamlı ilişkili olarak tespit edilmiştir. Evlilik uyumunun iki alt boyutu olan Anlaşma ve Tarz alt boyutlarının katılımcıların cinsiyet, yaş, çocuk sayısı, gelir düzeyi, eğitim, çalışma durumu, eşin yaşı, evlilik yılı, evlilik türü ve eşin çalışma düzeyi değişkenleri ile anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşam doyumu ise katılımcıların nasıl evlendiği, çalışma durumu ve evlilik uyum düzeyi ile anlamlı ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, yaşam

doyumunu ve evlilik uyumu değişkeninin alt boyutları olan anlaşma ve tarz boyutlarının pozitif ve anlamlı ilişkisi olduğu görülmüştür.

Araştırmanın bulguları evli bireylerin uyumu ve yaşam kalitesi ile ilişkili olabilecek faktörleri incelemek ve kendi aralarındaki etkileşimin düzeyini saptamak anlamında önemlidir. Bulguların erişkin bireylerin iyilik hali ve kişilerarası yakın ilişkilere dair bilgi sağlaması anlamında ilerleyen dönemlerde yapılacak diğer çalışmalara katkıda bulunabileceği öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Evlilik uyumu, yaşam doyumunu, sosyodemografik özellikler

GENERAL INFORMATION

Name and Surname: TÜLAY ZEHİR

Field: Psychology

Program: Clinical Psychology

Supervisor: Assoc. Prof. Alper EVRENSEL

Degree Awarded and Date: Master's Degree, 2016

EXAMINATION OF RELATIONSHIP BETWEEN MARITAL ADJUSTMENT AND LIFE QUALITY

ABSTRACT

This study aimed to examine the degree of relationship between marital adjustment and life quality among adult male and females. Additionally, research variables which researcher conducted quantitative methods also included comparison of sociodemographic variables with marital adjustment and life quality. The study was conducted with 100 participants including 77 females and 23 males. Participants also live in İstanbul. Based on the methods of the study, participants were applied self-report measures for examining the relationship with each other.

Research instruments for the study are Locke and Wallace Marital Adjustment Questionnaire, Life Quality Scale, and Sociodemographic Information Form. Data were analyzed by using nonparametric statistical methods in this study.

Based on the results of the study, marital adjustment was found as associated with gender, age, spouse's age, income level, occupation, education, years of marriage, and number of children. Additionally, life quality was also found as related to how they met with each other, occupation, and level of marital adjustment. The relationship between life quality and marital adjustment was also found as positive and significant. Two subtests of marital adjustment were found as positively and significantly correlated with life quality.

This study is important due to reflecting Turkish adults' status regarding their marriage quality and life quality by considering various individual factors. It is also critical that triggering factors related to marriage and life quality is beneficial for finding out better methods for increasing individuals' well-being and life quality. The results of the study are viewed as contributive for further research about related topic.

Keywords: Marital adjustment, life quality, sociodemographic variables.

İÇİNDEKİLER

TEZ SINAV TUTANAĞI.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.2. Araştırmanın Problemi.....	2
1.3. Sınırlılıklar	3
1.4. Sayıtlar.....	3
1.5. Araştırma Soruları ve Hipotezler	3
1.6. Araştırmaya İlişkin Terimler	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
GENEL BİLGİLER.....	6
2.1.Evlilik.....	6
2.2. Evlilik Uyumu.....	8
2.3. Evlilik Kuramlar	10
2.3.1. Yapısal Yaklaşım.....	11
2.3.2. Stratejik Yaklaşım.....	11
2.3.3. Nesne İlişkileri ve Bağlanma Yaklaşımı	12
2.3.4. Davranışçı Yaklaşım.....	12
2.3.5. Bilişsel Davranışçı Yaklaşım.....	13
2.3. Yaşam Doyumu	14
2.4. İlgili Literatür.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	18
YÖNTEM.....	18
3.1. Evren ve Örneklem	18
3.2. Veri Toplama Araçları	18
3.2.1. Kişisel ve Sosyodemografik Bilgi Formu	18

3.2.2. Evlilik Uyumu Ölçeği (Locke & Wallace Marital Adjustment Test)...	18
3.2.3. Yaşam Doyumu Ölçeği	19
3.3. Araştırma Soruları ve Hipotezler	20
3.4. Araştırmanın İşlem Yolu	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
BULGULAR	22
3.1. Kişisel ve Demografik Bilgilerinin Betimleyici İstatistikleri	22
3.2. Evlilik Uyumu ve Kişisel Değişkenlerin Karşılaştırılması.....	25
3.3. Yaşam Doyumu ve Demografik Değişkenlerin Karşılaştırılması	35
3.4. Yaşam Doyumu ve Evlilik Uyumu Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İstatistiksel Analizi	42
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	43
TARTIŞMA.....	43
5.1. Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	43
5.2. Evlilik Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışılması	44
5.3. Yaşam Kalitesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	47
5.4. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	49
5.5. Yeni Çalışmalar için Öneriler	50
5.6. Sınırlılıklar	51
5.7. Sonuç	52
KAYNAKÇA	53
EKLER	58
Ek-1. Bilgilendirilmiş Onam Formu	58
Ek-2. Evlilik Uyumu Ölçeği.....	59
Ek-3. Yaşam Doyumu Ölçeği	63
Ek-4. Özgeçmiş	64

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Demografik ve Kişisel Bilgilerin Betimleyici İstatistikleri	22
Tablo 2. Evlilik Uyumu Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi.....	24
Tablo 3. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Meslekleri İle İlişkisi.....	26
Tablo 4. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eğitim Değişkeni İle İlişkisi	27
Tablo 5. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Nasıl Evlendiği Değişkeni İle İlişkisi.....	27
Tablo 6. Evlilik Uyumu Boyutlarının Akrabalık Durumu Değişkeni İle İlişkisi.....	28
Tablo 7. Evlilik Uyumu Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi.....	29
Tablo 8. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi.....	30
Tablo 9. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eşin Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi .	30
Tablo 10. Evlilik Uyumu Boyutlarının Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlişkisi.....	31
Tablo 11. Evlilik Uyumu Boyutlarının Yaş Grupları Arasındaki İlişkisi	32
Tablo 12. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eşlerin Yaş Grubu Değişkeni İle İlişkisi	33
Tablo 13. Evlilik Uyumu Boyutlarının Evlilik Yılı Değişkeni İle İlişkisi.....	34
Tablo 14. Yaşam Doyumunun Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi.....	35
Tablo 15. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Mesleği ile İlişkisi	35
Tablo 16. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Eğitim Düzeyi ile İlişkisi.....	36
Tablo 17. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Nasıl Evlendiği Değişkeni ile İlişkisi	36
Tablo 18. Yaşam Doyumunun Akrabalık Durumu Değişkeni ile İlişkisi.....	37
Tablo 19. Yaşam Doyumunun Çocuk Sayısı Değişkeni ile İlişkisi	37
Tablo 20. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Çalışma Durumu ile İlişkisi	38
Tablo 21. Yaşam Doyumunun Eşin Çalışma Durumu ile İlişkisi	38
Tablo 22. Yaşam Doyumunun Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi.....	39
Tablo 23. Yaşam Doyumunun Evin Paylaşılma Durumu ile İlişkisi	39
Tablo 24. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Yaş Grupları ile İlişkisi	40
Tablo 25. Yaşam Doyumunun Eş Yaş Grupları ile İlişkisi.....	40
Tablo 26. Yaşam Doyumunun Evlilik Yılı Değişkeni ile İlişkisi	41
Tablo 27. Yaşam Doyumunun Evlilik Uyum Düzeyi ile Arasındaki İlişkinin Analizi	42
Tablo 28. Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyonun İstatistiksel Analizi	42

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsan toplumsal bir varlık olması ile birlikte çevresi ile sürekli etkileşim halindedir. Psikolojik, duygusal ve sosyal açıdan etkileşim halinde olan bireylerin bu bağlamda kurdukları iletişim insanları diğer canlılardan ayıran temel nitelikler arasındadır. Bununla birlikte bireyler sosyal, duygusal, biyolojik ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak ve nesillerinin devamlılığını sağlamak amacıyla birbirleri ile iletişim halindedir. Bu sebeple ikili ilişkiler ortaya çıkmış ve tarihten günümüze evlilik kavramı bu amaçlar doğrultusunda yapılanmıştır. Evlilik, kadın ve erkeğin, en küçük toplumsal birim olan aileyi oluşturmak amacıyla uygun koşullar çerçevesinde birleşmesi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, evlilik iki kişinin hayatlarını paylaşma ve bir arada olma adına birbirlerine verdikleri söz olarak tanımlanabilir.

Özellikle günümüzde, hızlı geçişlerin ve teknolojik gelişmelerin olması insanların psikolojik ve sosyal anlamda hızlı değişim ve gelişim sergilemesine yol açmıştır. Günümüz koşulları ve değişimler aile yapısı ve evlilikleri de etkilemiştir. Birçok ülkede görüldüğü üzere ülkemizde de boşanma oranları artış göstermiştir. Bu artışın görülmesi özellikle evlilik ile ilgili etkili faktörler üzerinde çalışmalara hız kazandırmıştır.

Dünyada evlilik uyumu ve evlilik ile ilişkili faktörleri ele alan çalışmalar özellikle 1960-1980 yılları arasında boşanmaların artış gösterdiği Amerika'da araştırmacıların dikkatini evlilik ile ilgili etkili olabilecek psikolojik, sosyolojik, fizyolojik ve duygusal faktörler çekmiştir. Evlilik ve aile yapısının özellikle bu dönem itibariyle çocukların gelişimini de etkilediği düşünülerek çalışmalar çok boyutlu bir hal almıştır.

Araştırmada ele alınan evlilik uyumu (marital adjustment) ve yaşam kalitesi değişkenleri evlilik ile ilgili olabileceği düşünülen bireysel faktörler göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Günümüz koşulları göz önünde bulundurulduğunda, yaşam şartların değişmesi, teknolojik gelişmelerin ivme kazanması, kadınların iş hayatına katılımındaki artış gibi unsurların aile yapısını ve değişen yaşam koşullarının algılanan yaşam kalitesini değiştirebileceği öne sürülmektedir. Bu bağlamda kişilerin

evlilik uyumu ve yaşam kalitesinin ne derece ilişkili olduğunu incelemek araştırmanın temel koşulları arasında yer almaktadır.

1.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırma, Türkiye’de evli çiftlerin evlilik uyumu ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamış ve araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda kişilerin evlilik uyumunu ve yaşam uyumu hakkında elde edilen bulgular çerçevesinde yapılması uygun çalışmaları belirleyebilmesi açısından önem arz etmektedir. Günümüzde, aile işlevlerinin sağlıklı olmadığı durumlarda kişilerin profesyonel yardım alması, hem çift hem de aile olarak destek arayışında olma halinin artış gösterdiği görülmektedir. Bu alanda verilecek hizmetlerin, evlilik uyumu ve literatürde yapılan çalışmalarda birbiri ile değiştirilebilir kullanılan bir diğer tanım olarak evlilik doyumu, cinsel doyum, iletişim becerileri, değişkenleri göz önünde bulundurularak yapılandırılması etkili çalışmalar ortaya koyma hususunda katkı sağlayabilir. Bu çalışmada da amaç, elde edilen bulguların ruh sağlığı hizmetleri, bireysel, çift ve aile danışmanlığı hizmetlerine müdahale anlamında yardımcı olabilecek bulgular sunmaktır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), 2014 yılı verileri doğrultusunda boşanmaların artış gösterdiğini ve özellikle boşanmaların % 39,6’sının evliliğin ilk beş yılında olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte 2013 yılı ve 2014 yılı karşılaştırıldığında evlenme oranının %0,1 oranında azalması ve boşanmaların %4,5 oranında artması bulgusuna erişilmiştir (TUİK, 2014). Sonuçlar doğrultusunda evliliğe ilişkin araştırmaların olası değişimleri açıklama anlamında katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.2.Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi evlilik uyumunun yaşam kalitesi ile olan ilişkisini incelemeyi kapsamaktadır. Araştırmada öngörülen, yaşam kalitesinin düşmesinin evlilik uyumu ile ilişkili olduğu yönündedir. Yaşam kalitesi ve evlilik uyumu unsurlarının doğrusal ilişkili olduğunu ifade eden çalışmalar göz önünde bulundurularak araştırma problemi bu bağlamda yapılandırılmıştır. Bununla birlikte etkisi olduğu düşünülen bireysel değişkenlerin evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerinde etkisi olup olmadığı da araştırılmıştır.

1.3. Sınırlılıklar

Araştırmanın veri toplama, örneklem ve ölçek gibi faktörler sebebiyle sınırlılıkları söz konusudur:

1. Araştırmada seçilen örneklem İstanbul'da yaşayan erişkin bireylerden oluşmaktadır. Bu yüzden, sonuçların ülke geneline dair vargısı sınırlanmıştır
2. Araştırma değişkenleri için kullanılan ölçeklerin ölçtükları niteliklerle sınırlanmıştır
3. Araştırmaya katılanların kişisel değişkenlerine dair vermiş oldukları bilgiler araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile sınırlanmıştır.

1.4. Sayılılar

Araştırmacının çalışma yöntemi ve ölçeklere ilişkin varsayımları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılanların, veri toplama araçları olan ölçeklere doğru yanıtlar verdiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmacı tarafından belirlenen ve araştırma değişkenlerini ölçme amaçlı veri toplama araçlarının geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Araştırma Soruları ve Hipotezler

Araştırmanın soruları ve hipotezleri şu şekildedir:

Araştırma Sorusu: Evlilik uyumunda tarz ve yaşam kalitesi arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 1: Evlilik uyumunda tarz ile yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı düzeyde ilişki vardır. Yaşam kalitesi yüksek olan katılımcıların evlilik uyumu tarz alt boyutu skorları da yüksektir.

Araştırma Sorusu 2: Evlilik uyumunda anlaşma ve yaşam kalitesi arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 2: Evlilik uyumunda anlaşma ile yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı düzeyde ilişki vardır. Yaşam kalitesi yüksek olan katılımcıların evlilik uyumu anlaşma alt boyutu skorları da yüksektir.

Araştırma Sorusu 3: Eğitim düzeyi ve evlilik uyumu arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 3: Eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu artar.

Araştırma Sorusu 4: Ekonomik düzey ve evlilik uyumu arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 4: Ekonomik düzey arttıkça evlilik uyumu artar.

1.6. Araştırmaya İlişkin Terimler

Araştırmada incelenen değişkenlere ilişkin tanımlar aşağıdaki gibidir:

Evlilik: Evlilik, karşılıklı cinsel doyumun sağlanması ile birlikte birlikte devam edebilme, dayanışma sağlama ve neslin devamlılığının söz konusu olduğu ikili ilişki biçimidir (Yalçın, 2014).

Evlilik Uyumu: Evlilik uyumu kişilerin davranışsal olarak birbirlerine bağlı olması, beklentilerin karşılanması ve duygusal yüklenme gibi faktörlerin söz konusu olduğu önemli bir ilişki sürecidir. Kişilerin olumlu ve uyumlu ilişki şemasına sahip olması, problem çözme kabiliyeti, çatışma çözümü ve eşlerin birbirleri ile vakit geçirmekten keyif almaları uyumun getirdiği önemli özellikler arasında sayılmaktadır (Halford, Kelly & Markman, 1997).

Yaşam Doyumu: Yaşam doyumunu kişilerin hayata dair beklentileri ile örtüşen fiziksel, sosyal, duygusal ve psikolojik iyilik hali ve beklentiler ile kişinin iyi olma hali arasında oluşan denge olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin yaşam doyumunu pek çok farklı faktörden etkilenebilen bir unsurdur. Özellikle kişinin fiziksel sağlığı, kişilerarası ilişkileri, gelir düzeyi, eğitim, meslek gibi unsurlar yaşam doyumunu ile ilişkilendirilebilecek kavramlar olarak karşımıza çıkar.

Evlilik kurumu tarafların aile olarak devamlılığını sağlayabilme ve beklentileri karşılama anlamında psikolojik, ilişkisel, ekonomik ve sosyolojik açıdan yükü arttırmaktadır. Özellikle evliliklerinde uyumu yakalamış olan bireylerin algıladıkları yaşam doyumunun daha fazla olduğunu öne süren çalışmalar mevcuttur. Pek çok erişkin birey için evlilik ve/veya birlikte yaşamının sosyal ilişki yürütebilme ve yönetebilme anlamında merkezi unsur olduğu ve bunun özellikle daha fazla

yaşam memnuniyeti, düşük depresyon riski gibi psikolojik stresörlerden uzaklaştırma anlamında işlevi söz konusudur (Vento & Cobb, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Evlilik en genel tanımı ile bir kadının ve bir erkeğin aile kurmak için yasalar çerçevesinde uygun olarak anlaşması ve birleşmesi amacıyla izdivaç kurmasıdır. Bir diğer deyişle evlilik kişilerin hayatlarını paylaşma ve hayatları boyunca birbirinden ayrılmamaya yönelik anlaşması ve resmi olarak söz vermesi olarak tanımlanır.

İkili ilişkilerde özellikle aynı ortamı paylaşma durumu kişiler açısından psikolojik ve sosyolojik paylaşım ve değişen dinamikleri beraberinde getirir. İkili ilişkilerde tarafların birbirlerinden beklentileri, hayat koşullarının gerektirdiği ve ilişkinin dışında kalan ekonomik ve sosyal beklentiler de evlilik ile birlikte bütünleşir ve tarafların hayatı paylaşma anlamında ortak hedefleri haline gelir. Bu durumun uyum sağlandığı ölçüde güzel yanları olduğu gibi zorlayıcı yönleri de olabilmektedir.

Evlilik uyumunu ele aldığımızda ise, kişilerin evlilik hayatları konusunda birbirlerinden beklentilerinin ne derecede örtüştüğü, cinsel doyum ve eşlerin birbirleri ile vakit geçirmekten keyif duyması gibi süreçleri kapsamaktadır. Neslin devamlılığını sağlama anlamında önem teşkil eden evlilik müessesesinin psikolojik, sosyolojik ve kişilerarası özelliklerinin incelenmesi bu anlamda ihtiyaçların tespit edilebilmesi adına önemlidir.

Yaşam doyumunu ise kişilerin günlük hayata katılımının etkin olması ve işlevselliğini sürdürebilmesi için önemli olan psikolojik, ekonomik, sosyolojik ve duygusal etmenler ve bunların kişinin öznel iyilik ile oluşturduğu denge olarak tanımlanır. Kişilerin yaşam doyumunu hem kendilerini hem de kişilerarası ilişkilerini etkileyebilecek düzeyde önemli olduğu yapılan çalışmalarla desteklenmiştir. Kişilerarası ilişkiler bağlamında özellikle ikili ilişkilerin niteliğinin yaşam doyumuna bağlı olarak değişebileceği fikrine odaklanılmıştır.

2.1.Evlilik

Evlilik pek çok kişiye göre en özel ikili ilişki boyutu olarak tanımlanır ve ailenin kurulması, nesillerin devamlılığı ve insanın dâhil olduğu en küçük sosyal birimi oluşturması bakımından temel bir kavramdır. Evlilikte başarı kişilerin bireysel, sosyal ve ilişkisel anlamda daha iyi düzeyde olmasını sağlayabilecek katkılar

sunmaktadır. Bununla birlikte evlilik uyumu kişilerin hem fiziksel hem de psikolojik iyilik haline katkıda bulunmaktadır. Evlilikte, sosyal, psikolojik ve fiziksel sağlığın korunması ve sağlığın evlilik uyumu ile geliştirilmesi açısından evlilik en önemli sosyal birim olarak düşünülmektedir. Güçlü ve başarılı evlilikler aile kurumuna, kişilere ve toplumun geneline fayda sağlayabilecek potansiyeldedir.

Evlilik psikolojik, biyolojik ve sosyolojik gereksinimleri karşılaması bakımından önemli bir bireysel karar olmasına rağmen evliliğin süreç içerisinde kişileri zorlayıcı yanları olabilmektedir. Bazı çiftler evlilik ve ikili ilişkiye dair beklentilerinin karşılanmaması halinde hayal kırıklığına uğrayabilmektedirler. Evlilik doyumunun söz konusu olmaması halinde iletişimsel çatışmalar ve son kerte de boşanma ile evliliğin sonlandırılması mümkün olmaktadır. Dünya çapında boşanma ile ilgili yapılan çalışmalarda özellikle Batı toplumlarında 1960-1980 yılları arasında boşanmaların artış gösterdiği, bu durumun da hızlı değişen hayat koşulları ve toplumsal değişim ve gelişimlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Ülkeler bazında değerlendirdiğimizde, 1960-2000 yılları arasında Arjantin'de boşanma oranlarının %800, Avustralya'da 1970 ve sonrasında %300, Çin'de 1978'den sonrası %500 ve Güney Kore'de son 30 yılda %600 arttığı görülmektedir (de Vaus, 2004; Jelin, 2004; Lee, 2004; Sheng, 2004: akt. Adams, 2004).

Boşanma oranlarının en fazla olduğu ülke olan Amerika'da ise %40-50 oranında boşanma ile sonuçlanacağı ileri sürülmektedir (Amato, 2010). Ülkemizdeki oranları incelediğimizde ise dünyanın pek çok ülkesine göre daha geride kaldığı görülmüştür. Özellikle son 10 yılda boşanma oranlarındaki artış hız kazanmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu verileri doğrultusunda 2010 yılında kaba boşanma hızı 1.62 olarak hesaplanmıştır (TUİK, 2010).

Bu bağlamda evliliklerin toplumsal ve bireysel faktörlerden etkilendiği düşünüldüğünde evlilik ve ilişkili olduğu öngörülen psikolojik ve fizyolojik değişkenlerin incelendiği araştırmalar artış göstermiştir. Buna rağmen, yapılan araştırmalar neticesinde geliştirilen programların, günden güne artan boşanma oranlarının önüne geçemediği ve bu konuda çalışmalara farklı unsurların göz önünde bulundurulması ile devam edilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte evlilik uyumu hem ülkemizde hem de dünyada pek çok araştırmaya konu olmasına karşın net bir tanım elde edilmemiştir. Evlilik içerisindeki faktörlerin göz

önünde bulundurulması ve etki eden çoklu unsurlar evlilik ve evlilik uyumuna dair tek bir tanım yapmayı zorlaştırmaktadır. Yapılan çalışmalarda evliliğin kalitesinin incelenmesinde, evlilik doyumu, ilişki kalitesi, evlilik uyumu, evlilik bütünlüğü, mutluluk ve öznel iyilik hali gibi kavramlar ele alınmaktadır.

Yurtdışında evlilik alanında yapılan çalışmaların, bu kavramlar arasında evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramlarını değiştirebilir şekilde kullandıkları görülmüştür. Bu görüşün aksine bazı yaklaşımlar ise söz konusu olan evlilik değişkenlerden evlilik uyumunun mutluluk ile bağdaştırıldığı, evlilik doyumunun ise daha bilişsel bir kavram olduğunu öne sürmektedir.

2.2. Evlilik Uyumunu

Evlilik uyumu ile ilgili çalışmaların artması ile birlikte bu alanda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Evlilikte uyumu etkileyebilecek bilişsel, psikolojik ve davranışsal faktörleri ele alan yaklaşımların ortaya çıkmasında araştırmalarda kişilerden toplanan veriler kullanılmıştır. Görüşmeler ve anket çalışmaları neticesinde evlilik ve evlilik uyumu kavramlarına ilişkin tanımları netleştirmek adına yaklaşımlar oluşturulmuştur.

Minuchin (1974), evlilik ile temellendirilen aile sisteminin üç alt sistemden oluştuğunu öne sürmektedir. Bu yaklaşıma göre, aile sistemi içerisinde eşler ve rolleri, anne-baba rolleri ve çocukların ve kardeş ilişkilerinin yer aldığı rolleri sistemin bütünü oluşturmaktadır.

Evlilikte kişiler arasında oluşan anlaşmazlıklar neticesinde ayrılık ve boşanma görülmekte ve bu durum bireylerin psikopatolojisini ve günlük hayattaki işlevselliğini etkileyebilecek düzeyde olmaktadır. Evlilik Uyumunu Ölçeği'ni geliştiren Locke ve Wallace (1959), evlilik uyumunu eşlerin belli bir zaman aralığı içerisinde birbirlerine uyum süreci olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda evlilik uyumunun yaşam kalitesi ile doğrudan bağlantılı olduğu da savunulmaktadır.

Kişinin yaşam doyumu ile ilgili algısı, bu alanda daha önce yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkan bilişsel davranışçı ekol ile paralellik göstermektedir. Evlilik kuramları arasında bilişsel faktörlerin eşler arasındaki ilişkiyi ele alırken 5 temel unsurun olduğu ve bu adımların kişilerin seçici algıları, yüklemeleri, beklentileri, varsayımları ve standartları olduğu belirtilmiştir (Baucom & Epstein, 1993).

Bilişsel faktörlerin ilki olan seçici algı, kişinin kendi eylemini, eşinin eylemini ve davranışların birbiri ile etkileşimini kapsamaktadır. Bu adımda iki taraf da kendi aksiyonlarının farkındadırlar ve bu adım ilişkisel anlamda diğer bilişsel süreçlerin temelini oluşturmaktadır. Özellikle eşler arasındaki uyumsuzluk ile çalışılırken tarafların olaylara yalnızca kendi açısından bakmalarının iletişimi zorlaştırdığı ve uyumsuzluğa yol açtığı görülmüştür. Seçici algı sebebiyle ortaya çıkan ve seçici ayırma olarak tanımlanan, kişinin yalnızca kendi çıkarlarını gözetmesi sebebiyle yaşanan uyumsuzlukları açıklamaktadır.

Bir diğer bilişsel süreç olan yüklemeler (attribution). Yükleme olarak ifade edilen bilişsel süreç kişilerde nedensel ve sorumluluk yüklemeleri olarak iki farklı türde incelenir. Evlilikte nedensel yüklemenin kişinin herhangi bir olay olduğunda bunun ne ile ilgili olduğu ve ne sebeple ortaya çıktığına ilişkin yüklemeyi tanımlar. Bu anlamda nedensel yüklemesi yeterli olan çiftlerin problem çözme ve çatışma çözümü kabiliyetleri daha fazla olacağı öngörülmektedir. Sorumluluk yüklemesi ise ahlaki sorumluluk kapsamına giren ve suçlamayı etkilen davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiler ortaya çıkmasına neden oldukları sonuçlardan sorumlu tutulurlar ve bu sebeple nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasında olumlu bir ilişki söz konusu vardır.

Hem evliliklerde hem de genel anlamda ilişkilerin temel unsuru olan diğer bir bilişsel faktör ise beklentilerdir. Çiftler karşılaştıkları olaylara dair yüklemelerde bulunup akıl yürütebilirken, ilerleyen dönemde olacaklara ilişkin tahminlerde de bulunabilirler. Beklentiler evlilikle oldukça önemlidir; çünkü kişilerin beklentileri ilerleyen dönemlerde alacakları sorumlulukların temelini oluşturmaktadır. Beklentilerin uyuşmadığı noktada çatışma görülme riski artmaktadır. Beklentiler evlilikte eşlerin seçici algı, nedensellik ve sorumluluk yüklemelerinden etkilenir. Ayrıca diğer bilişsel unsurlar olan varsayımlar ve inançlar da beklentileri yapılandıran önemli bilişsel faktörlerdir.

Bilişsel davranışçı model, özellikle psikolojik müdahaleler anlamında kişilerin içinde buldukları durumun bilişsel ve davranışsal arka planı olduğu görüşünü desteklemektedir. Kişilerin kendileri ve çevreleri ile ilgili olarak düşünce kalıplarının işlevselliği olumsuz yönde etkileyebilecek düzeyde olması kişilerarası ilişkilerde problemlere ve psikolojik iyilik halinin sağlanamamasına yol açabilmektedir. Bu

bağlamda evlilik uyumunun bilişsel arka planını göz önünde bulundurarak kişilerin kendileri, eşleri ve genel olarak hayatlarına dair memnuniyet algılarının genel anlamda yaşam doyumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Kişilerin yaşam memnuniyeti algısının olaylara bakış açısı, problem çözme kabiliyeti ve iyimserlik gibi bilişsel faktörleri etkilediği öne sürülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda evlilik uyumu, evlilik doyumunu, çiftler arasındaki ilişkinin kalitesini inceleyen çalışmalarda yaşam doyumunu değişkeninin ele alındığı çalışmalar mevcuttur. Bununla birlikte evlilik doyumunu ve/veya evlilik uyumu ile yaşam doyumunu değişkenleri ele alınırken, daha önce yapılan çalışmalarda farklı olarak çocukların psikopatolojisi, eşlerden birinin sağlık problemi olup olmaması durumu gibi değişkenler dâhil edilerek evlilik uyumunun ne ölçüde yaşam kalitesi ile ilişkili olduğu üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

Evlilik uyumu ile ilgili hem ülkemizde hem de yurtdışında yapılan çalışmalar mevcuttur. Özellikle evlilik uyumunda odak noktası olan unsurun bireylerin birbirini mutlu edebilmeleri olarak düşünülmektedir. Bradbury ve Karney (2004) evlilik kararı verme anlamında çiftlerin beraberliklerinden mutluluk ve huzur bulmalarının etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda birbirleri ile zaman geçirmekten memnun olmayan veya genel anlamda evliliklerinden memnun olmayan çiftlerin mutluluk algısı, yaşam doyumunu, benlik saygısı ve genel fiziksel sağlık durumunun olumsuz etkilenebileceği düşünülmektedir (Hawkins, 2005). Evlilik uyumu bu vargılar çerçevesinde evlilikte mutluluğu beraberinde getiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3. Evlilik Kuramları

Evlilik ve kişilerarası ilişkiler konusunda yapılan araştırmalarda, evlilik ile ilişkilendirilen faktörlerin farklı kuramsal yaklaşımlarla açıklandığı görülmektedir. Kuramsal yaklaşımların çeşitli oluşu, evliliğin ve evlilikte uyumu açıklarken hangi faktörlerin önemli olduğuna dair bilgi sağlamaktadır. Evliliğin sağlıklı bir biçimde sürdürülmesi adına etkili olan faktörlerin çok boyutluluğu yapılan araştırmalara da katkı sağlamıştır.

2.3.1. Yapısal Yaklaşım

Yapısal yaklaşım 70'li yıllarda Munichen tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, özellikle aile danışmanlığı alanında en çok söz edilen yaklaşımlar arasında yer almaktadır. Aile danışmanlarının çalışmalarından farklı olarak ailelerle konuşma ve onları dinlemenin dışında etkileyici olmayı esas almıştır. Yapısal kuram ailede dengenin nasıl sağlandığı, işlevsel olan veya işlevsel olmayan iletişim becerilerinin nasıl geliştiği ve bunun nelere yol açtığını incelemektedir.

Yapısal yaklaşımda, evliliğin bireyler açısından değişim ve dönüşüm süreci olması gerektiği öne sürülmektedir. Tarafların hem ilişkisel olarak hem de aile olmanın gereği çerçevesinde birtakım beklentileri olduğu ve bu beklentiler karşılanmadığı takdirde aile içerisinde çatışmaların söz konusu olduğu ve bu devamlılık sergilediği takdirde ailenin dağılması ve evliliğin sonlanması gibi iletişimden kaynaklı olan istenmeyen sonuçlar getirebilmektedir. Bu yüzden eşlerin beklentilerini karşılamak adına etkileşimli olarak farklı iletişim yollarını öğrenmeleri evlilikte uyumu yakalamak ve sürdürmek açısından önemlidir (Nazlı, 2000).

2.3.2. Stratejik Yaklaşım

Stratejik yaklaşımda ailenin denge içerisinde ve işlevsel olarak devamlılığı esas alınmaktadır. Bu yaklaşımda hiyerarşi çok önemlidir. Stratejik yaklaşıma göre evlilikteki problemlerin kaynağı yaşanan hiyerarşik problemlerdir. Hiyerarşik problemler çiftler için sorun oluşturmakla birlikte, ailenin diğer üyelerini de etkilemektedir. Bu yüzden stratejik yaklaşım ailedeki güç dengesinin sağlanması ile evlilik uyumunun sağlanabileceği görüşünü desteklemektedir.

Stratejik yaklaşım evlilik içerisinde eşlerin görev, sorumluluk ve bireysel özelliklerine odaklanarak rollerinin tam olarak ne olduğunu tespit eder. "Olaylara kim daha çok tepki verir?", "Hangisi karşısındakini sakinleştirmeye odaklanır?" gibi tanımlayıcı sorular güç dengesini sağlama anlamında önemlidir.

Evlilik uyumunda stratejik yaklaşımı ortaya atanların başında gelen Cloe Madanes, evli bireylerin yaşadıkları problemin sevgi ve şiddet paradoksundan kaynaklı olduğunu ileri sürmektedir. Bu ikilemler ise kendi içerisinde dört bileşenden oluşmaktadır: kontrol etme isteği, sevilme, sevme ve koruma ihtiyacı ve pişmanlık olarak belirtilmiştir. Belirtilen unsurların kişilerde birtakım problemleri ortaya çıkarabileceği ifade edilmiştir. Kontrol etme isteği kişilerde suça eğilim ve davranış

problemlerine, sevilme ihtiyacının karşılanmaması durumunda kişilerin depresyon veya kaygı bozukluklarının artması, başkalarını koruma ihtiyacından ileri gelebilecek olan obsesif düşünceler veya intihar eğilimi, pişmanlık ile ilgili olarak ise istismar, şiddet veya sadizm örnek gösterilmektedir.

2.3.3. Nesne İlişkileri ve Bağlanma Yaklaşımı

Nesne ilişkileri ve bağlanma, kişilerin doğduğu andan itibaren anne ile kurduğu bağdan başlamak üzere, tehdit altında olduğunu düşündüğü noktada bir nesne veya bir kişiye bağlanma ve yakınlık kurma isteği olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1976). Bebeklik dönemi itibariyle başlayan bu süreç, ergenlik ve erişkinlik döneminde de yakın ilişkilerdeki deneyimlere dair etkileyici unsur olarak görülmektedir. Kişilerin bağlanma stiline yakın ilişki kapsamında ele alınabilecek evlilik ilişkisinde de erişkinlik boyutunda kendisini gösterdiği ve ilişki kalitesinin buna bağlı olarak şekillenebileceği öne sürülmektedir.

2.3.4. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşım ilk olarak 1960'lı yıllarda özellikle evlilikte problem yaşayan çiftlerin davranışlarını düzenleme noktasında ortaya atılan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre başarılı evlilik ve başarısız evlilik kavramları türemiştir. Başarısız evlilikler, çiftlerin yaşadığı iletişim problemlerinden kaynaklı olmak üzere problemleri iletişim stiline veya davranış problemlerinin olumlu olanlarla değiştirilmesi ve ödüllendirme sistemi ile ele alınması gerektiği savunulmuştur (Stuart, 1969).

Bandura'nın sosyal ve bilişsel öğrenme kuramı çerçevesinde olumsuz davranışların olumlu olanlarla değiştirilmesi ve bu sayede evlilikteki uyumun sağlanması davranışçı yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Burada amaç, çiftlerin hem kendileri ile ilgili hem de partneri ile ilgili öğrenmeleri gerçekleştirerek farklı ilişki stilleri geliştirip uyumu arttırmaktır (Lieberman, 1979).

Davranışçı yaklaşımın, daha sonraki yapılan çalışmalarda kısıtlılığı olarak düşünülen yanı sıra evli bireylerin ilişkilerini ve iletişim stillerini yapılandırma hususunda bilişsel özelliklerinin göz ardı edilmesi olarak görülmektedir. Bu bağlamda Bilişsel ve Davranışçı Yaklaşım, evlilikte uyum ve aile danışmanlığı konusunda benimsenen bir yaklaşım olarak bu yaklaşımın geliştirilmiş hali olarak düşünülmektedir.

2.3.5. Bilişsel Davranışçı Yaklaşım

Bilişsel davranışçı yaklaşım davranışçı yaklaşımdan ilham alarak özellikle 1960'lı yılların sonlarında davranışçı yaklaşımın evliliğin tüm sorunlarına odaklanamaması varsayımından yola çıkarak kişilerdeki bilişsel farklılıkların da sürece dahil edilmesinin evlilikte uyumu sağlamak anlamında önemli olduğunu vurgulamaktadır (Epstein, 2002).

Bilişsel davranışçı model, diğer psikolojik ve psikiyatrik bozuklukların müdahalesinde temel alınan unsur olan bilişsel faktörlerin davranışları şekillendirdiği görüşünü evlilik terapisine uygulanması olarak düşünülmektedir. Özellikle eşlerin deneyimleri ve bu deneyimlere yönelik zihinsel temsillerinin tutum ve davranışlarda rol oynaması üzerinden müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi gerekliliği savunmaktadır. Ayrıca, eşlerin zihinsel temsillerinde ve becerilerindeki eksiklik ve çarpıtılmış düşünceler neticesinde sorunlarla karşılaştığı ve bu noktada bilişsel yeniden yapılandırmaya gitmek ve kişilere özdenetim becerisi kazandırmanın gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Kişilerin stres algısının ve problem çözme kabiliyetlerinin önemli bilişsel süreçleri barındırdığı ve bu sebeple araştırmacıların evlilik uyumu hususunda bunları göz önünde bulundurmaları bu modelin önemli nitelikleri arasındadır (Baucom ve Epstein, 2002).

Bilişsel davranışçı modelde evlilik içerisinde yaşanan belirli sorunlar ve bu sorunlara yönelik eşlerin bilişsel şemalarının ne olduğuna odaklanılır. Kişilerin önceliklerinin ne olduğu, problem olarak algıladıkları unsurların ne olduğu ve tarafların problemler anlamında ortak noktada buluşup buluşmadıkları müdahale anlamında önemle üzerinde durulan konular arasındadır. Bir diğer deyişle, bilişsel davranışçı model, eşlerin duygu, düşünce ve davranış üçlemesinden yola çıkarak ilişki deneyimlerini inceler. Belirli olayların hangi ekseninde geliştiği ve olası çevresel faktörlerin ne olduğu ise bu süreçte ilerleyen aşamalarda odaklanılan konular arasında yer almaktadır. Kişilerin çevresel faktörlere ve olası tetikleyicilere verdiği tepkiler ve bu tepkilerin ilişkilerindeki yansımaları ve işlevselliğe etkisi de ele alınmaktadır (Baucom ve Epstein, 2002).

2.3. Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu kişinin kendisiyle ilgisi beklentisi ile kendi fiziksel psikolojik ve duygusal iyilik hali arasında kurduğu köprü olarak tanımlanır. Yaşam doyumu ve psikopatoloji ve kişilerarası ilişkiler arasındaki bağlantıyı inceleyen çalışmalara bakıldığında yaşam kalitesi, algılanan yaşam memnuniyeti ile psikolojik ve fizyolojik sağlık ile ilişkilendirilen unsurlar olduğu görüşüne varılmıştır. Evlilik uyumunun yaşam doyumu ile ilişkisini incelediğimizde, Basharpour ve Sheykholeslami (2015), evlilik uyumu, aile işlevselliği ve kadınların yaşam kalitesini inceleyen çalışmasında yaşam kalitesinin evlilik uyumu ile ilişkisini aile işlevselliğini dahil ederek karşılaştırmıştır. İran'da yapılan çalışma 730 kadın ile çalışma yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aile işlevselliği ile çiftler arasındaki ilişkinin anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür. Aile işlevselliğinin sağlıklı düzeyde olmasını kadınlarda yaşam kalitesini arttırdığı saptanmıştır. Ayrıca, aile işlevselliğini yordayan değişkenin çiftler arasındaki ilişkinin uyumun olduğu tespit edilmiştir.

İleri erişkinlik döneminde olan bireylerin psikolojik iyilik hali, yaşam kalitesi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada 30 kadın ve 30 erkek katılımcının verileri incelenmiştir. 60 yaş üzerindeki katılımcıların verileri doğrultusunda yaşın yaşam kalitesini ve psikolojik iyilik halinin yaşın artması ile azaldığı saptanmıştır. Yaşam kalitesi ve psikolojik iyilik halinin evlilik uyumu ile ilişkisi olduğu bulunmuştur (Kumar, 2015).

Evlilik uyumunu ele alan bilişsel davranışçı ekol çerçevesinde bilişsel davranışçı terapi desteği alan çiftlerin evlilik uyumu ve yaşam kalitesi incelenen çalışmada yaşları 20-55 arasında değişen katılımcıların kaygı bozukluğu ve evlilikte uyum düzeyi ve aldıkları terapi desteğinin ilişkisi ele alınmıştır. Bu bağlamda anksiyete için bireysel destek alan bireylerin süreç içerisinde eşlerin dahil olmasının anksiyeteyi yönetme hususunda etkili olduğunu ve tedavi başarısının, eşlerin sürece dahil olmasının evlilik uyumunu ve tedavi başarısının yaşam kalitesi ile olumlu yönde ilişkili olduğu saptanmıştır (Kavithan, Rangan, & Nirmalan, 2014).

Hayat memnuniyeti ve evlilik uyumunu inceleyen bir diğer çalışmada 2 yıllık boylamsal araştırma yapılmış ve çalışma için 1385 evli çiftin verileri incelenmiştir. İncelenen veriler doğrultusunda evlilik uyumunun yaşam memnuniyetini yordadığı, 2 yıllık süreç içerisinde evlilik uyumunun da takip sürecinde yaşam memnuniyetinin de

arttığı ve eşlerin evlilik uyumunun yaşam memnuniyetini yordama düzeyinin yaşam memnuniyetinin evlilik uyumunu yordama düzeyinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Be, Whisman, & Uebelacker, 2013).

Evliliklerinde sorun yaşayan kısırlık tanısı konulmuş ve duygusal-odaklı terapi desteği alan çiftlerin evlilik uyumunu ve yaşam kalitesi incelenen çalışmada, 30'u kısırlık tanısı konulmuş 60 kişi ile yapılan çalışmada. Tedavi öncesinde ve sonrasında yapılan ölçümler sonucunda duygusal-odaklı terapi sürecinin evlilik uyumunu desteklediği ve kısırlık tanısı konulmuş çiftlerin ise aldıkları terapi neticesinde yaşam kalitesini arttırdığı sonucuna varılmıştır (Najafi, Soleimani, Ahmadi, Javidi, & Kamkar, 2015).

2.4. İlgili Literatür

Evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği ve bu iki değişkenin yanı sıra farklı ara değişkenlerin söz konusu olduğu çalışmalar mevcuttur. Özellikle günlük hayat stresörleri, başa çıkma tutumları, bağlanma stilleri evlilik uyumu ile birlikte değerlendirilen değişkenler arasında yer almaktadır. Bu çalışmada araştırma değişkeni olarak belirlenen evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesine benzer olarak Graham ve Conoley (2006), evlilikte yüklemelerin evlilik kalitesi ve hayati stresörlerle ilişkisini incelemiştir. Evlilikte yüklenmeler kavramı, kişilerin ilişkilerini ve genel anlamda işlevselliklerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek duygu düşünce davranış üçlüsüne dayanmaktadır. Bu çalışmada 58 çift ile çalışılmış ve yapılan çalışma doğrultusunda eşlerden birinin olumsuz davranışlarına karşın ilişkiyi ayakta tutacak ve ilişkiyi kuvvetlendirici tutumların evlilik kalitesini etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, çiftlerin stresle başa çıkma becerilerinin de evliliğe ve ilişkiye dair tutumlara bağlı olarak şekillendiği öne sürülmektedir. Kişilerin ilişki yüklenmelerinin bir başa çıkma yöntemi olarak kişileri strese karşı hassas veya strese karşı koruma kalkanı olarak kullanabildikleri saptanmıştır.

Bir diğer çalışmada, demografik değişkenler ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiş, ikili düzeyde yapılan analiz doğrultusunda ekonomik sıkıntılardan kaynaklı stresin evlilik uyumu ile ilişkisi ele alınmıştır. Çalışma için 608 Finlandiyalı çift ile çalışılmış ve ekonomik sıkıntıların yol açabileceği stresin evlilik uyumu

üzerindeki etkisinin kişilerin yüksek strese maruz kalması ile açıklanabilecek bir olgu olduğu sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte, eşlerden birinin ekonomik problemlerden kaynaklı sıkıntılarının evlilik uyumuna ilişkin diğerini de etkilediği bulunmuştur. Bununla birlikte işsizliğin de evlilik uyumunu etkileyen bir unsur olduğu, erkeklerin işsiz olması durumunun kadınların daha düşük düzeyde evlilik uyumu bildirdikleri görülmüştür (Kinnunen & Feldt, 2004). Ekonomik düzeyin bir yaşam kalitesi unsuru olduğu göz önünde bulundurulduğunda, evlilik uyumunu etkileyen unsurlardan ekonomik düzeyin yaşam doyumu ile ilgili olabilecek demografik değişkenlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Evlilik uyumuna ilişkin algıyı ölçmek amacıyla Türk, Türk-Hollandalı ve Hollandalı çiftlerle yapılan bir çalışmada, algılanan evlilik uyumunu arkasındaki faktörler incelenmiştir (Celenk & Vijver, 2013). Çalışmada Türkiye’de yaşayan 13 çift, Türkiye’den Hollanda’ya göç eden kişilerin oluşturduğu 19 Türk-Hollandalı çift ve 17 Hollandalı çift ile yapılan çalışmada evlilik doyumu ve memnuniyetsizliği, evlilikte yaşanan çatışmalar, evlilikte roller ve eşler arası iletişim üzerine analizler yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları arasında, araştırma değişkenlerinin kültürlerarası farklılıklara bağlı olarak değişkenlik gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Türk çiftlerin ve Türkiye’den Hollanda’ya göç eden Türklerin evlilik ve aile hayatına ilişkin değişkenlerinin ve önceliklerinin benzer olduğu tespit edilmiş, çocuk yetiştirmek ve finansal konulara odaklanmanın daha ön planda olduğu görülmüştür. Hollandalı çiftlerde ise daha kişisel öğeler ön plandadır. Evlilik uyumuna ilişkin davranış, eşlerin duygu durumu, duygusal paylaşım ve psikolojik roller Hollandalı evli çiftler için daha öncelikli bulunmuştur. Bu bağlamda, yaşam kalitesi ve evlilik uyumu ile ilişkilendirilebilecek değişkenlerin kültürel farklılıklara göre değişebileceği vurgusu yapılmıştır.

Berber geçirilen zaman, evlilikte güven duygusu ve evlilik uyumu değişkenlerinin incelendiği başka bir çalışmada da 18 aylık bir zaman dilimi içerisinde çiftlerin verilerinden yararlanılmıştır. Yapılan çalışmada özellikle ilişkinin başlangıcında evlilik uyumunu etkileyen değişkenin ilişkideki güven duygusu olduğu sonucu elde edilmiştir (Johnson & Anderson, 2013).

Aile bağları, yaşam koşulları ve evlilik uyumunun incelendiği bir çalışmada ise güçlü aile bağlarının nesilden nesle aktarımı ve yaşam koşullarının buna bağlı

yapılandırıldığı varsayımından yola çıkarak evlilik uyumu değişkeni incelenmiştir. Çalışmada evlilik uyumu gösteren çiftlerin gelecek nesillere de bunu aktardığını ve yaşam doyumunun da katkısı ile çocuklarına da bunun transfer olduğu sonucu vurgulanmıştır (Chang, 2013).

Mizaç özelliği olarak iyimserliğin evlilik uyumu ile ilişkisini inceleyen çalışmada iyimserlik özelliğinin kişilerin hem kendi ilişki uyumu ve eşinin ilişki algısını etkileyebilme boyutunu ele almıştır. Çalışmanın sonuçları doğrultusunda, kadınlardaki iyimserlik özelliğinin eşlerinin ilişki uyumunu etkilediği, erkeklerin iyimserlik özelliğinin ise aynı şekilde kadınların algıladıkları ilişki uyumunu etkilemediği sonucu elde edilmiştir (Termeer & Wood, 2014).

Yeğın depresyon tanısı konulmuş kadınların evlilik uyumuna ilişkin faktörlerin incelendiği çalışmada, 188 majör depresyon tanısı konulmuş kadının aile işlevselliği, sosyal destek algısı ve evlilik uyumu incelenmiştir. Psikopatolojik durumun kişinin yaşam doyumunu etkileyebilecek bir unsur olarak düşünüldüğünde, araştırmanın sonuçları doğrultusunda yeğın depresyon tanısı alan kadınların sosyal destek düzeyi ve aile işlevselliğinin evlilik uyumunu açıkladığı sonucu elde edilmiştir. Demografik değişkenler kapsamında, düşük eğitim seviyesinde olan kadınların ise daha az sosyal destek aldığı sonucu elde edilmiştir (Amiri ve ark, 2012).

Uzun süredir evli olan çiftlerin evlilik uyumunun incelendiği çalışmada, en az 40 yıldır evli olan 30 çiftin evlilik doyumu incelenmiştir. Özellikle uzun süredir evli olan çiftlerin evlilik uyumunu etkileyen faktörlerin etkin ve duygusal iletişim ve çocuk yetiştirme, ekonomik nedenler ve cinsellik gibi faktörlerden kaynaklı sorunlar sebebiyle düştüğü tespit edilmiştir (Duba ve ark, 2011).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmada evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelemesi amacıyla kadın ve erkek katılımcıların yer aldığı, İstanbul'da yaşayan evli bireylerin verileri kullanılmıştır. 100 kişiden oluşan örneklem, araştırma değişkenlerini ölçme amacı ile araştırmacı tarafından belirlenen anketleri bilgilendirilmiş onam alındıktan sonra uygulamışlardır. Yapılan çalışma için oluşturulan örneklem, gönüllü katılımcılardan oluşmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma değişkenlerini ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından belirlenen ve bu alanda yapılan diğer çalışmalarda da kullanılan ölçeklerden yola çıkılarak anket ve formlar oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları aşağıdaki gibidir:

- Kişisel ve sosyodemografik bilgi formu
- Locke & Wallace Evlilik Uyumu Ölçeği
- Yaşam Doyumu Ölçeği

3.2.1. Kişisel ve Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından belirlenen, katılımcıların kişisel, sosyodemografik ve evlilik ile ilgili bilgilerini toplamak amacıyla geliştirilen bilgi formudur. Kişisel ve Sosyodemografik Bilgi Formu'nda yer alan değişkenler ise, yaş, eşin yaşı cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evlilik yılı, eşle tanışma biçimi, akrabalık durumu gibi kişisel bilgileri içermektedir.

3.2.2. Evlilik Uyumu Ölçeği (Locke & Wallace Marital Adjustment Test)

Evlilik Uyumu Ölçeği, Locke ve Wallace (1969) tarafından geliştirilen ve evlilik kalitesini ölçmek amacıyla kullanılan bir ölçektir. Ölçek, evlilik kalitesini ölçmek amacıyla geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış soruların bulunduğu ve iki alt boyuttan oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Evlilikte Anlaşma ve Evlilikte Tarz alt

boyutlarından oluşan ölçek, evlilik uyumunun incelenmesinde 30 yılı aşkın süredir kullanılan bir ölçek özelliği taşımaktadır. Ölçekte, ilişkinin kalitesi, cinsellik, birlikte zaman geçirebilme, aile ile ilişkiler, aile bütçesi, duyguları ifade etme gibi konulara değinen ve bu alanlardan yola çıkarak evlilik kalitesi ve evlilik uyumunu ölçen maddeler bulunmaktadır.

15 maddeden oluşan ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirlik çalışması Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelendiği çalışmada, Türkiye’de uygulanabilecek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptanmıştır. Ölçeğin kesme puanı 43 olarak hesaplanmıştır. 43 puan ve üzeri alan katılımcıların evlilik uyumu sağladığı, 43 puanın altında olanların ise evlilik uyumu göstermediği bildirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 1, en yüksek puanın ise 158 olduğu belirtilmiştir. Ölçekte bulunan iki bölüm itibariyle puanlama sistemi aşağıdaki gibidir:

1. Madde: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6

2-9. Maddeler: 5, 4, 3, 2, 1

10. Madde: 0, 1, 2

11. Madde: 3, 2, 1, 0

12. Madde: Eğer eşlerin yanıtları farklı ise 0 puan

Aynı yanıtları vermiş oldukları “Dışarıda Bir Şeyler Yapmak” seçeneği 1 puan,

Evde Oturmak ise 2 puan

13. Madde: 0, 1, 2, 3

14. Madde: 2, 1, 0

15. Madde: 0, 1, 2, 2

şeklinde hesaplanmaktadır (Akt: Polat, 2006).

3.2.3. Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyum Ölçeği Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen bir

özbildirim ölçeğidir. 5 maddeden oluşan ve 7 yanıt seçeneği bulunan likert bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması üniversite öğrencileri ile yapılan çalışma ile sağlanmıştır. 547 üniversite öğrencisinin verileri doğrultusunda katılımcıların puan ortalaması 21.9 ve standart sapması 6.18 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı .81 olarak bulunmuş, madde-toplam korelasyonu .55 ve .63 arasında saptanmıştır. Bu çalışmaya ek olarak cezaevinde çalışan kişilerin ve ileri yaş grubu bireylerin katılımı ile gerçekleşen bir diğer çalışmada da 166 cezaevi personelinin ve 123 yaşlı bireyin puan ortalaması sırasıyla 15.6 ve 23,8 bulunmuştur. Cezaevi personellerinin ölçek puanları neticesinde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .82 ve madde-toplam korelasyonu .55 ve .69 aralığında saptanmıştır. Yaşlılarda ise iç tutarlılık katsayısı .89 ve madde-toplam korelasyonu .68 ve .78 olarak bulunmuştur (Durak ve ark., 2010).

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda yaşam doyumu ile birlikte incelenen benlik saygısı, pozitif duygu durum gibi değişkenlerin karşılaştırılmasının ölçeğin geçerli ve güvenilir nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3. Araştırma Soruları ve Hipotezler

Araştırmacı tarafından belirlenen ve çalışma kapsamında incelenen araştırma soruları ve hipotezler aşağıdaki gibidir:

Araştırma Sorusu: Evlilik uyumunda tarz ve yaşam kalitesi arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 1: Evlilik uyumunda tarz ile yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı düzeyde ilişki vardır. Yaşam kalitesi yüksek olan katılımcıların evlilik uyumu tarz alt boyutu skorları da yüksektir.

Araştırma Sorusu 2: Evlilik uyumunda anlaşma ve yaşam kalitesi arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 2: Evlilik uyumunda anlaşma ile yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı düzeyde ilişki vardır. Yaşam kalitesi yüksek olan katılımcıların evlilik uyumu anlaşma alt boyutu skorları da yüksektir.

Araştırma Sorusu 3: Eğitim düzeyi ve evlilik uyumu arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 3: Eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyumu artar.

Araştırma Sorusu 4: Ekonomik düzey ve evlilik uyumu arasında ne tür bir ilişki vardır?

Hipotez 4: Ekonomik düzey arttıkça evlilik uyumu artar.

3.4. Araştırmanın İşlem Yolu

Araştırma kapsamında incelenen araştırma değişkenlerinin istatistiksel analiz yöntemi ile incelendiği çalışmada, kişisel bilgiler ve araştırma değişkenleri incelenmiş, araştırma değişkenleri olan evlilik uyumu ve yaşam doyumu değişkenleri karşılaştırılmıştır. Kişisel bilgilerin incelenmesinde betimleyici istatistik ve parametrik olmayan istatistiksel yöntem olan Kruskal-Wallis kullanılmıştır. Araştırma değişkenleri arasındaki kişisel ve demografik değişkenlerin eşit sayıda dağılmaması sebebiyle değişkenler arasındaki ilişkinin parametrik olmayan ölçümler ile incelemesi yapılmıştır. Ayrıca, araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ise korelasyon analizi uygulanmıştır. Veri analizi uygulamalarında sosyal bilimler için istatistik yazılımı olan SPSS 20 kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Kişisel ve Demografik Bilgilerinin Betimleyici İstatistikleri

Tablo 1. Demografik ve Kişisel Bilgilerin Betimleyici İstatistikleri

Demografik Değişkenler	N	%	Geçerli %	Toplam %	
Cinsiyet	Kadın	77	77,0	77,0	77,0
	Erkek	23	23,0	23,0	100,0
Yaş	21-25 yaş arası	8	8,0	8,0	8,0
	26-30 yaş arası	28	28,0	28,0	36,0
	31-35 yaş arası	22	22,0	22,0	58,0
	36-40 yaş arası	20	20,0	20,0	78,0
	41-45 yaş arası	12	12,0	12,0	90,0
	51-60 yaş arası	7	7,0	7,0	100,0
Eşlerin Yaşı	24-35 yaş arası	51	51,0	51,0	51,0
	36-50 yaş arası	36	36,0	36,0	87,0
	51-68 yaş arası	13	13,0	13,0	100,0
Evlilik Yılı	1-10 yıl	56	56,0	56,0	56,0
	11-20 yıl	29	29,0	29,0	85,0
	21-30 yıl	8	8,0	8,0	93,0
	31-45 yıl	7	7,0	7,0	100,0
	Okuryazar	5	5,0	5,0	5,0
Eğitim Düzeyi	İlkokul	23	23,0	23,0	28,0
	Ortaokul	19	19,0	19,0	47,0
	Lise	22	22,0	22,0	69,0
	Üniversite	17	17,0	17,0	86,0
	Lisansüstü-doktora	4	4,0	4,0	100,0

Meslek	Ev hanımı	39	39,0	39,0	39,0
	Serbest meslek	7	7,0	7,0	46,0
	Özel sektör	5	5,0	5,0	51,0
	Sağlık çalışanı	25	25,0	25,0	76,0
	Ticaret	1	1,0	1,0	77,0
Çocuk Sayısı	0	16	16,0	16,0	16,0
	1	24	24,0	24,0	40,0
	2	40	40,0	40,0	80,0
	3	11	11,0	11,0	91,0
	4	8	8,0	8,0	99,0
	5	1	1,0	1,0	100,0
Ekonomik Düzey					
	Fakir	1	1,0	1,0	1,0
	Ortanın altı	5	5,0	5,0	6,0
	Orta	60	60,0	60,0	66,0
	Ortanın üstü	32	32,0	32,0	98,0
	Zengin	2	2,0	2,0	100,0
Eşle Akrabalık Durumu					
	Hayır	93	93,0	93,0	93,0
	Evet	7	7,0	7,0	100,0
Çalışma Durumu					
	Hayır	52	52,0	52,0	52,0
	Evet	48	48,0	48,0	100,0
Eşin Çalışma Durumu					
	Evet	89	89,0	89,0	89,0
	Hayır	11	11,0	11,0	100,0

Nasıl Evlendi?					
	Görücü usulü	56	56,0	56,0	56,0
	Severek (anlaşarak)	38	38,0	38,0	94,0
	Kaçarak kaçırarak	6	6,0	6,0	100,0
Evinizi Paylaştığınız Kişi					
	Hayır	87	87,0	87,0	87,0
	Evet	13	13,0	13,0	100,0

Tablo 1'deki demografik bilgilere göre,

Katılımcılardan %77'si kadın iken %23'ü erkektir.

Katılımcıların 21-25 yaş aralığında olanları örneklemin %8'ini oluşturmaktadır. 26-30 yaş arası %28, 31-35 yaş arası %22, 36-40 yaş arası %20, 41-50 yaş arası %12 ve 51-60 yaş arası %7 oranında bulunmuştur.

Eşlerin yaşları değişkenini incelediğimizde, 24-35 yaş aralığında %35, 36-50 yaş aralığında %36 ve 51-68 yaş aralığında %13 bulunmuştur.

Katılımcıların kaç yıldır evli olduğuna ilişkin değişkeni incelediğimizde, büyük bir çoğunluğun 1-10 yıl aralığında evli olduğu görülmektedir. 1-10 yıl %51, 11-20 yıl %29, 21-30 yıl %8 ve 31-45 yıl %7 olarak bulunmuştur

Katılımcılardan okuryazar olanların oranı % 5, ilköğretim mezunlarının oranı %23; ortaokul mezunlarının %19; lise mezunlarının %22,0; üniversite mezunlarının %17; lisansüstü mezunlarının oranı ise %4'dür

Meslek değişkenini incelediğimizde, araştırmacı tarafından sınıflandırılan meslek gruplarının dağılımı, kadın katılımcıların fazla olması bir etken olmak üzere ev hanımları olarak çoğunlukta bulunmuştur. Meslek değişkeninde ev hanımı olarak bildirenlerin oranı %39, serbest meslek olarak bildiren %7, özel sektörde çalışanlar % 5, sağlık çalışanları %25, ticaret ise %1 olarak bulunmuştur.

Çocuk sayısı değişkenini incelediğimizde, çocuğu olmayan katılımcıların oranı %16 olarak bulunmuştur. 1 çocuğu olanlar %24, 2 çocuğu olanlar %40, 3 çocuğu olanlar %11, 4 çocuğu olanlar %8 ve 5 çocuğu olanlar %1 olarak bulunmuştur.

Ekonomik düzey değişkenine baktığımızda, katılımcıların %1'i kendisini fakir olarak beyan etmişlerdir. Ortanın altında olan katılımcılar %5, Orta düzey olanlar %60, ortanın üstü olarak bildirenler %32, zengin olarak beyan edenler ise %2 olarak bulunmuştur.

Eşle akrabalık durumu değişkenine baktığımızda, katılımcıların %93'ü eşiyile daha öncesinde bir akrabalık bağı olmadığını bildirmiş, %7 oranında ise akrabalık olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların %52'si çalışmadıklarını bildirirken, %48 oranında katılımcı çalıştıklarını bildirmişlerdir. Eşlerin çalışma durum değişkenine baktığımızda ise katılımcıların %89 oranında eşlerinin çalıştığı, %11 oranında ise çalışmadığını bulunmuştur.

Katılımcıların eşleri ile nasıl tanışıp evlendiğine ilişkin değişken olan "Nasıl Evlendiniz?" sorusunun yanıtı olarak katılımcıların %56 oranında görücü usülü evlendiği %38 oranında severek ve anlaşarak evlendiği ve %6 oranında ise kaçarak evlendiği bulunmuştur.

Evin çekirdek aile dışında başka biri ile paylaşımına ilişkin katılımcıların %87'si evi paylaşmadığını belirtirken, %13 oranında katılımcının evi paylaştığı bulunmuştur.

3.2. Evlilik Uyumu ve Kişisel Değişkenlerin Karşılaştırılması

Katılımcıların evlilik uyumunun yaşam doyumu ve kişisel bilgiler ile karşılaştırılması sonucunda elde edilen verilerin farklı ve anlamlı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcıların demografik ve kişisel verileri eşit olmaması sebebiyle parametrik olmayan istatistiksel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Tablo 2'de evlilik uyumu ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi'ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun cinsiyet ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda erkeklerin anlaşma alt boyutu puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da cinsiyet ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, erkeklerde puan ortalamalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 2. Evlilik Uyumu Boyutlarının Cinsiyet Değişkeni İle İlişkisi

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	Kadın	77	47,10	4,616	,032
	Erkek	23	61,89		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	Kadın	77	44,82	13,125	,000
	Erkek	23	69,50		
	Toplam	100			

Tablo 3’de evlilik uyumu ve meslek değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun meslek ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda sağlık sektöründe çalışan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 64,84 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da meslek ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, kamuda çalışanların puan sıra ortalamasının 63,91 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 3. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Meslekleri İle İlişkisi

	Meslek	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	Ev hanımı	39	40,83	15,178	,004
	Diğer	14	40,96		
	Hizmet/özel sektör	5	41,50		
	Sağlık	25	64,84		
	Kamu	17	62,09		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	Ev hanımı	39	36,53	16,630	,002
	Diğer	14	53,46		
	Hizmet/özel sektör	5	52,20		
	Sağlık	25	61,18		
	Kamu	17	63,91		
	Toplam	100			

Tablo 4. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eğitim Değişkeni İle İlişkisi

	Eğitim	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	Okuryazar	5	24,30		
	İlkokul	23	30,33		
	Ortaokul	19	35,11		
	Lise	22	58,68	41,620	,000
	Üniversite	17	72,35		
	Lisansüstü/dokto ra	14	74,50		
	Toplam	100			
	Okuryazar	5	49,40		
Evlilik Uyumu Tarz	İlkokul	23	41,70	16,209	,006
	Ortaokul	19	44,82		
	Lise	22	41,05		
	Üniversite	17	65,85		
	Lisansüstü/dokto ra	14	69,29		
	Toplam	100			

Tablo 4’de evlilik uyumu ve eğitim değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun eğitim düzeyi ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda lisansüstü ve/veya doktora mezunu katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 74,50 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da eğitim düzeyi ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, lisansüstü ve/veya doktora mezunlarının puan sıra ortalamasının 69,29 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 5. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Nasıl Evlendiği Değişkeni İle İlişkisi

	Nasıl evlendi	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	görücü usülü	56	45,07	5,723	,057
	severek (anlaşarak)	38	59,36		
	kaçarak kaçırarak	6	45,08		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	görücü usülü	56	43,79	7,791	,020
	severek (anlaşarak)	38	57,47		
	kaçarak kaçırarak	6	68,92		
	Toplam	100			

Tablo 5’de evlilik uyumu ve katılımcıların nasıl evlendiği değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu tarz alt boyutunun nasıl evlendikleri ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda severek evlenen katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 59,36 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olmadığı tespit edilmiştir ($p > .050$). Evlilik uyumu tarz alt boyutunun tanışma türü ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, kaçarak evlenenlerin puan sıra ortalamasının 68,92 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 6. Evlilik Uyumu Boyutlarının Akrabalık Durumu Değişkeni İle İlişkisi

	Akrabalık durumu	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	hayır	93	49,92	,524	,469
	evet	7	58,14		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	hayır	93	50,77	,122	,727
	evet	7	46,86		
	Toplam	100			

Tablo 6’da evlilik uyumu ve katılımcıların akrabalık durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik

uyumu anlaşma alt boyutunun akrabalık ilişkileri ile anlamlı ölçüde farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > .050$). Bununla birlikte, sonuçlar doğrultusunda eşi ile daha öncesinde akrabalık bağı katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 58,14 olarak eşi ile öncesinde akrabalık bağı olmayanlara göre daha yüksek bulunmuş, fakat puan farklılığı anlamlılık göstermemiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da akrabalık durumu ile anlamlı ölçüde ilişkili olmadığı, eşi ile öncesinde akrabalık olmayanların puan sıra ortalamasının 50,77 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olmadığı saptanmıştır ($p > .050$).

Tablo 7. Evlilik Uyumu Boyutlarının Çocuk Sayısı Değişkeni İle İlişkisi

	Çocuk sayısı	N	Sıra Ort.	X ²	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	0	16	63,50		
	1	24	65,33		
	2	40	41,45		
	3	11	41,36	16,390	,006
	4	8	36,75		
	5	1	59,00		
	Toplam		100		
Evlilik Uyumu Tarz	0	16	50,25		
	1	24	61,79	14,049	,015
	2	40	52,86		
	3	11	40,82		
	4	8	22,00		
	5	1	23,50		
	Toplam		100		

Tablo 7’de evlilik uyumu ve katılımcıların çocuk sayısı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun çocuk sayısı ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda bir çocuğu olan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 65,33 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da çocuk sayısı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, bir çocuğu olan katılımcıların puan sıra ortalamasının 68,92 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 8. Evlilik Uyumu Boyutlarının Katılımcıların Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

	Çalışma durumu	N	Sıra Ort.	X ²	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	evet	63	39,83	23,070	,000
	hayır	37	68,66		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	evet	63	44,22	8,168	,004
	hayır	37	61,19		
	Toplam	100			

Tablo 8’de evlilik uyumu ve katılımcıların çocuk sayısı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun çalışma durumu ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda çalışmayan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 68,66 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da çalışma durumu ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, çalışmayan katılımcıların puan sıra ortalamasının 61,19 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 9. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eşin Çalışma Durumu Değişkeni İle İlişkisi

	Eşin çalışma durumu	N	Sıra Ort.	X ²	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	evet	89	50,01	,235	,627
	hayır	11	54,50		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	evet	89	49,63	,737	,391
	hayır	11	57,50		
	Toplam	100			

Tablo 9’da evlilik uyumu ve katılımcıların eşin çalışma durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun eşin çalışma durumu ile anlamlı ölçüde farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > .050$).

Tablo 10. Evlilik Uyumu Boyutlarının Ekonomik Düzey Değişkeni İle İlişkisi

	Ekonomik düzey	N	Sıra Ort.	X ²	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	fakir	1	31,50		
	ortanın altı	5	22,70		
	orta	60	47,42	13,359	,010
	ortanın üstü	32	62,92		
	zengin	2	23,25		
	Toplam		100		
Evlilik Uyumu Tarz	fakir	1	2,00		
	ortanın altı	5	28,50	10,687	,030
	orta	60	47,53		
	ortanın üstü	32	60,92		
	zengin	2	52,00		
	Toplam		100		

Tablo 10’da evlilik uyumu ve katılımcıların ekonomik düzey değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun gelir düzeyi ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda ortanın üstü gelir düzeyine sahip katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 68,66 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da gelir düzeyi ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, ortanın üzeri gelir düzeyine sahip katılımcıların puan sıra ortalamasının 60,92 olduğu ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < .050$).

Tablo 11. Evlilik Uyumu Boyutlarının Yaş Grupları Arasındaki İlişkisi

	Yaş grupları	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	18-25 yaş arası	8	61,31		
	26-34 yaş arası	47	57,56		
	35-50 yaş arası	37	43,54	9,899	,019
	51-66 yaş arası	8	30,38		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	18-25 yaş arası	8	66,81		
	26-34 yaş arası	47	51,05	4,118	,249
	35-50 yaş arası	37	48,85		
	51-66 yaş arası	8	38,56		
	Toplam	100			

Tablo 11’de evlilik uyumu ve katılımcıların yaş grubu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun yaş grupları ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.050$). Sonuçlar doğrultusunda 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 61,31 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da yaş ile anlamlı ölçüde ilişkili olmadığı saptanmıştır ($p<.050$).

Tablo 12. Evlilik Uyumu Boyutlarının Eşlerin Yaş Grubu Değişkeni İle İlişkisi

	Eş yaş grupları	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	24-35 yaş arası	51	58,08		
	36-50 yaş arası	36	48,18	12,128	,002
	51-68 yaş arası	13	27,19		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	24-35 yaş arası	51	58,56		
	36-50 yaş arası	36	42,72	8,289	,016
	51-68 yaş arası	13	40,42		
	Toplam	100			

Tablo 12’de evlilik uyumu ve katılımcıların eşlerin yaş grubu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun eşlerin yaş grupları ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda 25-35 yaş aralığındaki katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 58,08 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da eşlerin yaşı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu saptanmış ve 24-35 yaş aralığındaki katılımcıların puan sıra ortalaması 58,56 olarak bulunmuştur ($p < .050$).

Tablo 13. Evlilik Uyumu Boyutlarının Evlilik Yılı Değişkeni İle İlişkisi

	Evlilik yıl	N	Sıra Ort.	X2	p
Evlilik Uyumu Anlaşma	1-10 yıl	56	61,44	20,097	,000
	11-20 yıl	29	40,84		
	21-30 yıl	8	25,88		
	31-45 yıl	7	31,14		
	Toplam	100			
Evlilik Uyumu Tarz	1-10 yıl	56	61,54	19,135	,000
	11-20 yıl	29	36,16		
	21-30 yıl	8	40,56		
	31-45 yıl	7	33,00		
	Toplam	100			

Tablo 13’te evlilik uyumu ve katılımcıların evlilik yılı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun evlilik yılı ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda 1-10 yıl arasında evli olan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması 61,44 olarak bulunmuş ve anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da evlilik yılı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu saptanmış ve 1-10 yıl arasında evli olan katılımcıların puan sıra ortalaması 61,54 olarak bulunmuştur ($p < .050$).

3.3.Yaşam Doyumu ve Demografik Değişkenlerin Karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam doyumunun kişisel bilgiler ve evlilik uyumu ile karşılaştırılması sonucunda elde edilen verilerin farklı ve anlamlı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcıların demografik ve kişisel verileri eşit olmaması sebebiyle parametrik olmayan istatistiksel analiz yöntemleri kullanılmıştır.

Tablo 14. Yaşam Doyumunun Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam doyumu	Kadın	77	48,79	1,173	,279
	Erkek	23	56,24		
	Toplam	100			

Tablo 14’te yaşam doyumu ve katılımcıların cinsiyeti değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve cinsiyet arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 15. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Mesleği ile İlişkisi

	Meslek	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Ev hanımı	39	48,51	2,822	,588
	Diğer	14	42,07		
	Hizmet/özel sektör	5	47,20		
	Sağlık	25	54,32		
	Kamu	17	57,35		
	Toplam	100			

Tablo 15’te yaşam doyumu ve katılımcıların mesleği değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve meslek arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 16. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Eğitim Düzeyi ile İlişkisi

	Eğitim	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Okuryazar	5	54,00	9,096	,105
	İlkokul	23	37,98		
	Ortaokul	19	45,89		
	Lise	22	52,02		
	Üniversite	17	59,26		
	Lisansüstü/doktora	14	63,04		
	Toplam		100		

Tablo 16’da yaşam doyumu ve katılımcıların eğitim düzeyi değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 17. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Nasıl Evlendiği Değişkeni ile İlişkisi

	Nasıl evlendi	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Görücü usulü	56	46,38	7,306	,026
	Severek (anlaşarak)	38	59,51		
	Kaçarak kaçırarak	6	31,83		
	Toplam		100		

Tablo 17’de yaşam doyumu ve katılımcıların nasıl evlendiği değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve nasıl evlendiği değişkeni arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir ($p<.050$). Sonuçlar doğrultusunda severek ve anlaşarak evlenen katılımcıların yaşam doyumu puanı 59,51 olarak bulunmuş ve görücü usulü ve kaçarak evlenen katılımcıların puan sıra ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 18. Yaşam Doyumunun Akrabalık Durumu Değişkeni ile İlişkisi

	Akrabalık durumu	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	hayır	93	50,63	,029	,866
	evet	7	48,71		
	Toplam	100			

Tablo 18’de yaşam doyumu ve katılımcıların akrabalık durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve eşlerin birbiriyle akrabalık durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 19. Yaşam Doyumunun Çocuk Sayısı Değişkeni ile İlişkisi

	Çocuk sayısı	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	0	16	63,50	10,217	,069
	1	24	57,40		
	2	40	47,04		
	3	11	43,18		
	4	8	37,06		
	5	1	3,50		
	Toplam	100			

Tablo 19’da yaşam doyumu ve katılımcıların çocuk sayısı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve çocuk sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 20. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Çalışma Durumu ile İlişkisi

	Çalışma durumu	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Evet	63	45,95	4,199	,040
	Hayır	37	58,24		
	Toplam	100			

Tablo 20’de yaşam doyumu ve katılımcıların çalışma durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve çalışma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda çalışmayan katılımcıların puan sıra ortalaması 58,24 olarak bulunmuş ve çalışanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 21. Yaşam Doyumunun Eşin Çalışma Durumu ile İlişkisi

	Eşin çalışma durumu	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Evet	89	51,88	1,843	,175
	Hayır	11	39,32		
	Toplam	100			

Tablo 21’de yaşam doyumu ve katılımcıların eşlerinin çalışma durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve eşlerin çalışma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > .050$).

Tablo 22. Yaşam Doyumunun Ekonomik Düzey Değişkeni ile İlişkisi

	Ekonomik düzey	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Fakir	1	16,50	4,947	,293
	Ortanın altı	5	46,40		
	Orta	60	50,97		
	Ortanın üstü	32	53,58		
	Zengin	2	14,50		
	Toplam	100			

Tablo 22’de yaşam doyumu ve ekonomik düzey değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve ekonomik düzey arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > .050$).

Tablo 23. Yaşam Doyumunun Evin Paylaşılma Durumu ile İlişkisi

	Evi paylaştığınız kişi	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	Evet	53	34,52	,761	,383
	Hayır	13	29,35		
	Toplam	66			

Tablo 23’te yaşam doyumu ve katılımcıların evin paylaşılma durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve evin paylaşılma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > .050$).

Tablo 24. Yaşam Doyumunun Katılımcıların Yaş Grupları ile İlişkisi

	Yaş grupları	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	18-25 yaş arası	8	46,81	2,585	,460
	26-34 yaş arası	47	54,94		
	35-50 yaş arası	37	47,95		
	51-66 yaş arası	8	39,94		
	Toplam	100			

Tablo 24’te yaşam doyumu ve katılımcıların yaşları değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve yaş grupları arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 25. Yaşam Doyumunun Eş Yaş Grupları ile İlişkisi

	Eş yaş grupları	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	24-35 yaş arası	51	52,68	,620	,733
	36-50 yaş arası	36	48,68		
	51-68 yaş arası	13	47,00		
	Toplam	100			

Tablo 25’te yaşam doyumu ve katılımcıların eşlerin yaşları değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve eşlerin yaş grupları arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>.050$).

Tablo 26. Yaşam Doyumunun Evlilik Yılı Değişkeni ile İlişkisi

	Evlilik yıl	N	Sıra Ort.	X2	p
Yaşam Doyumu	1-10 yıl	56	54,83	6,496	,090
	11-20 yıl	29	41,97		
	21-30 yıl	8	62,38		
	31-45 yıl	7	37,64		
	Toplam	100			

Tablo 26’da yaşam doyumu ve katılımcıların evlilik yılı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doyumu ve evlilik yılı arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır ($p > .050$).

3.4. Yaşam Doymu ve Evlilik Uyumu Değişkenleri Arasındaki İlişkinin İstatistiksel Analizi

Tablo 27. Yaşam Doymununun Evlilik Uyumu Düzeyi ile Arasındaki İlişkinin Analizi

	Evlilik uyum düzeyi	N	Sıra Ort.	X ²	p
Yaşam Doymu	Uyumsuz evlilik	26	39,92	4,687	,030
	Uyumlu evlilik	74	54,22		
	Toplam	100			

Tablo 27’de yaşam doymu ve katılımcıların evlilik uyum düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis Testi’ne göre yaşam doymu ve evlilik uyum düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır ($p < .050$). Sonuçlar doğrultusunda uyumlu evlilik düzeyinde olan katılımcıların yaşam doymu puanı sıra ortalaması 54,22 ve anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur

Tablo 28. Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyonun İstatistiksel Analizi

Değişkenler	1	2	3
Yaşam doymu	1	,374**	,239*
Evlilik Uyumu Anlaşma	,374**	1	,500**
Evlilik Uyumu Tarz	,239*	,500**	1

** . Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı (çift-kuyruklu)

* . Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı (çift-kuyruklu)

Yaşam doymu ve evlilik uyumu alt boyutları arasındaki ilişki analizine göre,

- Yaşam doymu ve evlilik uyumu anlaşma alt boyutu arasında pozitif, zayıf ve anlamlı ilişki ($r = .374$, $p < .001$)
- Yaşam doymu ve evlilik uyumu tarz alt boyutu arasında pozitif, zayıf ve anlamlı ilişki ($r = .239$, $p < .005$)
- Evlilik uyumu tarz alt boyutu ve anlaşma alt boyutu arasında orta düzey, pozitif ve anlamlı ilişki ($r = .500$, $p < .001$)

Bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmaya katılanların demografik bilgileri sonucunda,

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Bu durumun özellikle araştırmacının kadınlara ölçekleri uygulama anlamında daha erişebilir durumda olması olarak açıklanabilir. Ayrıca, yaş dağılımlarına göre katılımcıların yaş grubu ağırlıklı olarak 26-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte eşin yaşı değişkeninin ise ağırlıklı olarak 36-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyini incelediğimizde ise lise ve ilkököl mezunlarının daha yüksek yüzdeler aldığı bulunmuştur. Meslek dağılımına baktığımızda ise kadın örneklemin ayrıca çalışmada daha fazla sayıda olması ve erişilebilir olma durumları sebebiyle ev hanımları örnekleme meslek dağılımı anlamında çoğunluğu temsil etmektedir. Meslek dağılımında bir sonraki çoğunluk ise sağlık çalışanlarından oluşmaktadır.

Çocuk sayısı değişkenini incelediğimizde, örneklemin daha çok iki çocuk sahibi olduğu saptanmıştır. Bir çocuğu olanlar ise sıralamada çoğunluğu temsil eden grup olarak bulunmuştur.

Katılımcıların ekonomik düzeyi çoğunlukla orta düzeyde olarak bildirilmiştir. Ayrıca katılımcıların eşlerinin büyük bir çoğunluğu çalışıyor olarak bildirilmiştir.

Eşlerle ilgili kişisel bilgiler arasında yer alan, eşle akrabalık durumunun katılımcılarda çok düşük bir oranda söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, eşle nasıl tanıştığına ilişkin değişkene yönelik soruya, katılımcıların yarısından fazlasının görücü usulü olarak yanıt verdiği görülmüştür. Ayrıca, katılımcıların büyük bir çoğunluğu çekirdek aile olarak yaşamını sürdürmekte ve evi başka bir akrabaları ile paylaşmamaktadırlar.

5.2. Evlilik Uyumuna İlişkin Bulguların Tartışılması

Evlilik uyumunu ölçmek amacıyla katılımcılara uygulanan “Locke ve Wallace Evlilik Uyumunu” testi uygulanmıştır. Ölçekten alınan puanlar, katılımcıların kişisel ve demografik bilgileri ile karşılaştırılmıştır. Kişisel ve demografik değişkenler araştırmada normal dağılım göstermemesi sebebiyle parametrik olmayan istatistiksel yöntemler uygulanmıştır. Evlilik uyumu ve demografik bilgiler arasındaki ilişki aşağıdaki biçimde özetlenmiştir:

Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da *cinsiyet* ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, erkeklerde puan ortalamalarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun cinsiyet ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumda erkek katılımcılar evlilik uyumunun her iki alt boyutunda kadınlara göre daha yüksek puan yaptığı görülmüştür.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *meslek* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sağlık sektöründe çalışan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da meslek ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, kamuda çalışanların puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *eğitim düzeyi* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Lisansüstü ve/veya doktora mezunu katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da eğitim düzeyi ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, lisansüstü ve/veya doktora mezunlarının puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Evlilik uyumu tarz alt boyutunun *nasıl evlendikleri* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği görülmektedir. Sonuçlara göre, severek evlenen katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun tanışma türü ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, kaçarak evlenenlerin puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Evlilik uyumu ve katılımcıların *akrabalık durumu* değişkeni arasındaki ilişkisi incelendiğinde, evlilik uyumu alt boyutlarının akrabalık ilişkileri ile anlamlı ölçüde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *çocuk sayısı* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, bir çocuğu olan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da çocuk sayısı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, bir çocuğu olan katılımcıların puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Çocuklu ve çocuksuz çiftlerin evlilik uyumunun farklılaştığını öne süren çalışmalarda elde edilen bulguların bu çalışmadaki bulgulara paralellik gösterdiği görülmektedir. Yapılan çalışmalarda çocuksuz veya az sayıda çocuk olan evliliklerde eşler arasında evlilik uyumunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Fişiloğlu, 2001). Elde edilen bu bulgudan farklı olarak diğer çalışmalarda ise evlilik uyumunun çocuk sayısına bağlı olarak anlamlı düzeyde değişmediği saptanmıştır (Harman, 2005; Tutarel-Kışlak & Çabukça, 2000).

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *çalışma durumu* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmayan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da çalışma durumu ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, çalışmayan katılımcıların puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Evlilik uyumu ve katılımcıların *eşin çalışma durumu* değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde ise, evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun eşin çalışma durumu ile anlamlı ölçüde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *gelir düzeyi* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, ortanın üstü gelir düzeyine sahip katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da gelir düzeyi ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu, ortanın üzeri gelir düzeyine sahip katılımcıların puan sıra ortalamasının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *yaş grupları* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. 18-25 yaş aralığındaki katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, evlilik uyumu tarz alt boyutunun da yaş ile anlamlı ölçüde ilişkili olmadığı saptanmıştır.

Evlilik uyumu ve kadınlardaki menopoz dönemi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir başka çalışmada çiftlerin evlilik uyumu karşılaştırılmıştır. Araştırma kapsamında 263 çiftin verileri incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre menopoz belirtileri ile evlilik uyumunun negatif ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte kadınların yaşı ve kaç kez hamilelik geçirdikleri değişkenleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 20 yaş ve üzerinde evlenen kadınların menopoz belirtilerinden daha az şikayetçi olduğu tespit edilmiş. Altı ve daha fazla kez hamilelik geçiren kadınların ise belirtilerden daha fazla şikayetçi olduğu tespit edilmiştir (Sis & Pasinlioğlu, 2013).

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *eşlerin yaş grupları* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. 25-35 yaş aralığındaki katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da eşlerin yaşı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu saptanmış ve 24-35 yaş aralığındaki katılımcıların puan sıra ortalaması anlamlı ölçüde daha yüksek bulunmuştur.

Evlilik uyumu anlaşma alt boyutunun *evlilik yılı* ile anlamlı ölçüde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. 1-10 yıl arasında evli olan katılımcıların anlaşma alt boyutu puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyumu tarz alt boyutunun da evlilik yılı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu saptanmış ve 1-10 yıl arasında evli olan katılımcıların puan sıra ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Schramm (2003), evlilik uyumu, evlilik doyumu ve evliliğin ilk yıllarındaki problemleri konu alan tez çalışmasında 232 yeni evli çiftlerin verilerini incelemiştir. Aynı ölçeklerin uygulandığı çiftlerin orta düzeyde memnun ve uyumlu olduğu tespit edilmiş, %11 oranında çiftin evliliklerindeki bu süreci stresli olarak değerlendirdiklerini tespit etmiştir. Ayrıca, ara değişkenler arasında yer alan dindarlık

boyutunun çiftler arasında en güçlü ve tutarlı olarak evlilik uyumu ve evlilik doyumunu açıklayan değişken olduğu tespit edilmiştir.

Hafner ve Spence (1988), evlilik süresi, evlilik uyumu ve psikolojik belirtileri incelediği çalışmasında kişilik özellikleri psikolojik belirtiler ve evlilik uyumunu baz alarak 109 çiftin verilerini incelemiştir. Evlilik süresini ise kısa, orta ve uzun süreli olarak nitelendirdikleri çalışmada psikolojik belirtiler ve evlilik uyumunun zaman ilerledikçe stabil düzeyde olduğunu tespit etmiş, kadınların erkeklere göre evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler anlamında erkeklere göre daha düşük puan aldıklarını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte psikolojik belirtiler arasında yer alan, kadınlarda fobik anksiyete ve erkeklerde depresyonun evlilik uyumunu anlamlı düzeyde açıklayan değişkenler olduğunu bulmuşlardır. Uzun süreli evliliklerde ise kişilik özellikleri ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüş, özellikle erkeklerde atılganlık ve kadınlarda psikolojik esneklik özelliklerinin evlilik uyumunu açıkladığını bulmuşlardır.

Şendil ve Korkut (2012), evli çiftlerdeki evlilik uyumu ve evlilik çatışmalarının demografik açıdan inceledikleri çalışmasında toplam 171 erişkin bireyin cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çocuk sayısı, evlilik süresi ve evlilik türü gibi değişkenler açısından evlilik uyumları ve evlilikte yaşanan çatışmaların anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma kapsamında düşük eğitim seviyesi ve gelir seviyesi olan bireylerin evlilik uyumunun daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, anlaşarak evlenen kişilerin görücü usulü evlenenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilikte çatışmaların ve artan çocuk sayısının da evlilik uyumunu olumsuz açıdan açıklayan değişkenler olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, yapılan bu çalışmada da elde edilen sonuçların söz konusu araştırma ile paralellik gösterdiği düşünülmektedir.

5.3.Yaşam Kalitesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Yaşam doyumunu değişkeninin kişisel ve demografik bilgiler ile karşılaştırılması sonucunda,

Yaşam doyumunu ve cinsiyet arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, yaşam doyumunu ve meslek arasında anlamlı düzeyde ilişki

olmadığı saptanmıştır. Yaşam doyumu ve eğitim düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır.

Yaşam doyumu ve nasıl evlendiği değişkeni arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Sonuçlar doğrultusunda severek ve anlaşarak evlenen katılımcıların yaşam doyumu puanları ile görücü usulü ve kaçarak evlenen katılımcıların puan sıra ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Yaşam doyumu ve eşlerin birbiriyle akrabalık durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, yaşam doyumu ve çocuk sayısı arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır.

Yaşam doyumu ve çalışma durumu arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuçlar doğrultusunda çalışmayan katılımcıların puan sıra ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ayrıca yaşam doyumu ve eşlerin çalışma durumu, ekonomik düzey, evin paylaşılma durumu, evlilik yılı, eşin yaşı ve yaş grupları arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı saptanmıştır.

Yaşam doyumu ve katılımcıların evlilik uyum düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde, yaşam doyumu ve evlilik uyum düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre uyumlu evlilik düzeyinde puan alan katılımcıların yaşam doyumunda da daha yüksek puanlar bildirdiği tespit edilmiştir. Uyumlu evlilik düzeyinde olan katılımcıların yaşam doyumu puan sıra ortalaması uyumsuz evlilik düzeyinde olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Onat ve Beji (2012), infertilite tanısı almış kadınların evlilik uyumu ve hayat kalitesini incelediği çalışmasında da infertilitenin evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi açıklayan bir değişken olduğunu tespit etmişlerdir. Bu doğrultuda yaşam doyumunun önemli bileşenleri arasında kabul edilebilecek kişinin sağlıklı bir biçimde işlevselliğini sürdürmesi boyutunun sağlanamaması halinde algılanan doyumun düşebileceği görüşü desteklenmektedir.

Yaşam doyumu, kişilerin hayati deneyimlerine bağlı olarak bireysel olarak ölçülebilecek bir olgudur. Yapılan çalışmalar doğrultusunda yaşam doyumunun kişinin öznel iyilik halini açıklayan faktörler arasında en önemlisi olduğu

savunulmaktadır. Bu bağlamda Ryff ve Singer'in (2000) kişilerarası gelişme modeli çerçevesinde ilişki uyumunun yaşam doyumunu açıklayan önemli bir bileşen olduğu savunulmaktadır. İlişki incelemesi amacıyla yapılan ve 13 çalışmanın incelenmesi ile yürütülen metaanaliz sonucunda evlilik doyumu ve yaşam doyumunu arasında ortalama düzeyde bir korelasyon olduğunu tespit etmişlerdir. Yaşam doyumunu, kişilerin hayatlarının pek çok alanında memnuniyeti arttıran bir unsur olmakla birlikte evlilik uyumunu arttıran önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalarda da elde edilen bulguların elde edilen sonuçlarla paralellik gösterdiği düşünülmekte ve yaşam doyumunu ile uyumlu evlilik arasında ilişki olduğu düşünülmektedir.

5.4. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Yaşam doyumunu ve evlilik uyumuna ilişkin alt boyutların incelendiği korelasyon analizine göre, yaşam doyumunu ve evlilik uyumu alt boyutları anlamlı, zayıf ve orta seviyede olmak üzere aralarında pozitif korelasyon tespit edilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmaların söz konusu çalışmanın elde ettiği bulgularla paralellik gösteren sonuçları bulunmaktadır.

Scheidler (2008) evliliğin bireylerin iyi oluş düzeyleri ve yaşam kalitesini etkileyebilecek düzeyde önemli bir süreç olduğunu öne sürmüştür. Bu bağlamda, uyumlu evliliklerin yaşam kalitesini ve öznel iyilik halini arttırabilecek bir olgu olduğu düşünülmektedir. Evlilik kişiler için bir değişim, statü ve bağlanma adına yapılan anlaşma olarak nitelendirilmektedir. Bu anlaşma çerçevesinde gelecek nesillerin devamlılığını sağlamak ve süreç içerisinde sağlıklı işlevsellik göstermek evlilik uyumu ve algılanan yaşam doyumunu için önemli bileşenler olduğu düşünülmektedir.

Çelik (2006), kişilerin hem maddi hem de manevi olarak doyuma ulaşmasının, toplumun kişiye yüklediği görev ve sorumlulukları yerine getirmesi ve işlevselliğini sürdürebilmesi anlamında evliliğin ve evlilikte algılanan doyumunun önemli bir yeri olduğunu savunmaktadır. Bu çalışmada da görüldüğü üzere, bireylerin uyumlu evlilik ilişkisinin yaşam doyumunu ile ilişkili olduğu ve diğer çalışmalarda elde edilen sonuçları destekleyen bulgular söz konusudur.

Uyumlu bir evlilik kişilerin toplumsal hayat içerisinde güven, başarı, istikrar gibi önemli hususlarda tetikleyici olabilecek ve çiftlerin yakınlığını pekiştirecek bir olgudur. Özellikle eşlerin algıladıkları sosyal destek neticesinde problemleri daha etkin bir biçimde çözmeleri ve ilişkilerinin daha güçlü olmasını sağlamaktadır. İki tarafın da birbirini memnun etmesi ve desteklemesi evlilik uyumu açısından önem arz etmektedir. Kişinin öznel iyilik haline de katkıda bulunabileceği öngörülen bu hususların aynı şekilde yaşam kalitesini de etkilediği görüşü savunulmaktadır (Cutrona, 1996).

Çağ ve Yıldırım (2013) evlilik doyumunu açıklayabilecek değişkenleri incelediği çalışmada kişisel ve bağlı olabilecek yordayıcı değişkenlere odaklanarak özellikle eşlerin algıladıkları sosyal destek, evlilik süresi, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, cinsiyet, yaş farkı, gelir düzeyi ve cinsel doyum değişkenlerini incelemiştir. Araştırma kapsamında 811 evli bireyin verileri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda algılanan sosyal destek, cinsel doyum ve eğitim düzeyi değişkenlerinin evlilik doyumunu açıklayan değişkenler olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik yılı, yaş farkı, gelir düzeyi ve iş bölümü değişkenlerinin evlilik doyumunu anlamlı düzeyde açıklamadığı tespit edilmiştir.

Çelik ve Tümkaya (2012), öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesinin iş değişkeni ile ilişkisini incelediği çalışmada, cinsiyet, akademik unvan, çalışma süresi ve ders saatleri değişkenlerinin evlilik uyumu ve yaşam kalitesi ile ilişkisini incelemiştir. Çalışma için 119 gönüllü öğretim elemanının verileri değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının cinsiyet ve yaşam doyumunda anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Ayrıca profesörlerin araştırma görevlilerine göre yaşam doyumunda daha yüksek bulunmuştur. Ders saati, yaşam doyumunda ve evlilik uyumunda anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Ders saatinin fazla oluşu ile yaşam doyumunda ve evlilik uyumunun daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

5.5. Yeni Çalışmalar için Öneriler

Yapılan bu çalışma, elde edilen bulgular çerçevesinde ilerleyen dönemlerde yapılacak çalışmalara katkıda bulunabilecek düzeyde olduğu düşünülmektedir. Bu

çalışmada incelenen evlilik uyumu ve yaşam doyumu değişkenlerinin aynı zamanda kişisel ve demografik değişkenler ışığında ele alınması farklı düzeyde ilişkili olabilecek ara değişkenler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, gelecekte yapılacak çalışmaların özellikle bireylerin iyilik halini tam anlamıyla incelemek amacıyla psikiyatrik öyküsü olup olmadığını tespit edebilecek değişkenlerin eklenmesi ve araştırma değişkenleri ile ilişkili olup olmadığını incelemenin faydalı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, yakın ilişkilerdeki deneyimlerin belirleyicisi olduğu düşünülen ve bu kapsamda çalışmalar yapılan bağlanma stillerinin araştırmaya dâhil edilmesi, kişilerin eşleri ile ilişki uyumunu etkileyebileceği öngörülen faktörleri çeşitlendirmek anlamında farklı sonuçlar sağlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, yapılan bu çalışmanın farklı bir yöntem ile incelenmesi, katılımcıların çift olarak araştırmaya dâhil edilip algıladıkları evlilik uyumunun karşılaştırılması özellikle bu anlamda cinsiyet farklılığının algılanan evlilik uyumu üzerinde çiftler arasında anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığı konusunda bilgi sağlayabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

5.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma, erişkin bireylerin evlilik uyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma değişkenleri olarak belirlenen iki değişkene ek olarak katılımcıların bireysel değişkenlerinin ara değişken olup olmadığı da incelenen çalışmada yöntem ve örneklem bakımından kısıtlılıklar bulunmaktadır. İlk olarak, katılımcılar İstanbul'da yaşayan bireyleri kapsamaktadır. Farklı sosyokültürel ve ekonomik düzeyde olan bireylerin dahil edilmesinin araştırmanın genellenebilirliği anlamında faydası olabileceği düşünülürken, katılımcıların tek bir şehirden seçilmiş olması araştırma için kısıtlılık oluşturmaktadır. Bununla birlikte, katılımcılara araştırma değişkenlerini ölçme amacıyla uygulanan ölçeklerde yer alan maddelerin ölçüm anlamında sınırlı olduğu düşünülmektedir. Ölçüm araçlarının niteliği anlamında bir diğer kısıtlılığın ise katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara ilişkindir. Katılımcıların ölçüm araçlarına vermiş olduğu yanıtların kendileri için doğru yanıtlar olarak varsayılmasına ek olarak araştırma değişkenlerine ilişkin bilgiye belirlenen ölçüm araçları ile erişme durumunun anketlerde yer alan maddeler ve katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar ile sınırlı olduğu düşünülmektedir.

5.7. Sonuç

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda elde edilen bilgiler ışığında, evlilik uyumu tarz ve anlaşma alt boyutları olmak üzere, ara değişkenler ile ilişkisi incelendiğinde farklı düzeylerde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik uyumu

- Erkeklerde
- Lisansüstü veya doktora mezunlarında
- 18-25 yaş arası katılımcılarda
- Orta düzey gelir seviyesinde
- Bir çocuk sahibi olanlarda
- Çalışmayan katılımcılarda
- Severek evlenenlerde ve kaçarak evlenenlerde
- 1-10 yıl arasında evli olanlarda
- Sağlık çalışanlarda
- Eşleri 25-35 yaş aralığında olanlarda

daha yüksek bulunmuştur.

Diğer araştırma değişkeni olan yaşam doyumu ise

- Çalışmayanların
- Severek evlenenlerin

Yaşam doyumu daha yüksek bulunmuştur

- Uyumlu evlilikleri olanların yaşam doyumu daha yüksek bulunmuş
- Yaşam doyumu, evlilik uyumu tarz ve anlaşma alt boyutları orta ve zayıf düzeyde pozitif yönlü ilişkili tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Adams, B. (2004). Families and family study in international perspective. *Journal of Marriage and Family*, 66, 1076-1088.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, DSM-5*, (Çev. E. Köroğlu), Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Amiri, S., Khousheh, M., Ranjbar, F., Fakhari, A., Mohagheghi, A., Farnam, A., & ... Alizadeh, A. (2012). Factors Related to Marital Satisfaction in Women with Major Depressive Disorder. *Iranian Journal Of Psychiatry*, 7(4), 164-169.

Basharpoor, S., & Sheykholeslami, A. (2015). The Relation of Marital Adjustment and Family Functions With Quality of Life in Women. *Europe's Journal Of Psychology*, 11(3), 432-441. doi:10.5964/ejop.v11i3.859

Baucom, D.H., Epstein, N., & Lataillade, J. (2002). Cognitive behavioral couple therapy. In Gurman, A.S. & Jacobson, N.S. (Eds.), *Clinic Handbook of Couple Therapy*, (3rd edition).

Be, D., Whisman, M. A., & Uebelacker, L. A. (2013). Prospective associations between marital adjustment and life satisfaction. *Personal Relationships*, 20(4), 728-739. doi:10.1111/pere.12011

Celenk, O., & van de Vijver, F. R. (2013). Perceived antecedents of marital satisfaction among Turkish, Turkish-Dutch, and Dutch couples. *International Journal Of Psychology*, 48(6), 1165-1175. doi:10.1080/00207594.2012.741242

Chang, W. (2013). Family Ties, Living Arrangement, and Marital Satisfaction. *Journal Of Happiness Studies*, 14(1), 215-233. doi:10.1007/s10902-012-9325-7

Cutrona, C. E. (1996). *Social support in couples: Marriage as a resource in times of stress*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Çağ, P. T., & Yıldırım, İ. T. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkişel ve kişisel değişkenler. *P D R : Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13.

Çelik, M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması .Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Çelik, M. C., & Tümkeya, S. S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. (Turkish). Journal Of Kirsehir Education Faculty, 13(1), 223-238.

De Vaus, D.A. (2004).Diversity and change in Australian families: statistical profiles, Australian Institute of Family Studies, Melbourne.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S.(1985). The Satisfaction With Life Scale. Journal of Personality Assessment, 49, 71–75.

Duba, J. D., Hughey, A. W., Lara, T., & Burke, M. G. (2012). Areas of Marital Dissatisfaction Among Long-Term Couples. Adultspan Journal, 11(1), 39-54.

Durak, M. (2007). The relationship between cognitive appraisal of stress, coping strategies and psychological distress among correctional officers: personal and environmental factors. Unpublished Doctoral Dissertation, Middle East Technical University, Ankara.

Epstein, N. B., Baucom, D. H. ve LaTaillade, J. L. (2006).Marital problems. In J. E. Fisher & W. T. O' Donohue (Eds.), Practitioner's guide to evidence-based psychotherapy. New York: Springer.

Fıfıloğlu, H. (2001). Consanguineous marriage and marital adjustment in Turkey. The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families, 9(2), 215-222.

Graham, J. M., & Conoley, C. W. (2006). The role of marital attributions in the relationship between life stressors and marital quality. Personal Relationships, 13(2), 231-241. doi:10.1111/j.1475-6811.2006.00115.x

Hafner, R. J., & Spence, N. S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms: A cross-sectional study. Journal Of Clinical Psychology, 44(3), 309-316.

Halford, W. K., Kelly, A., & Markman, H.J. (1997). The concept of a healthy marriage. In W. K. Halford & H. J. Markman (Eds.), *Clinical handbook of marriage and couples intervention* (pp. 3-12). Chichester, England: Wiley.

Hawkins, D. N & Booth A (2005). Unhappily ever after: effects of long-term, lowquality marriages on well-being. *Social Forces* 84, 451-471.

Johnson, M. D., & Anderson, J. R. (2013). The Longitudinal Association of Marital Confidence, Time Spent Together, and Marital Satisfaction. *Family Process*, 52(2), 244-256. doi:10.1111/j.1545-5300.2012.01417.x

Kavitha, C., Rangan, U., & Nirmalan, P. K. (2014). Quality of Life and Marital Adjustment after Cognitive Behavioural Therapy and Behavioural Marital Therapy in Couples with Anxiety Disorders. *Journal Of Clinical & Diagnostic Research*, 8(8), 1-4. doi:10.7860/JCDR/2014/9692.4752

Kinnunen, U., & Feldt, T. (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: analyses at the dyadic level. *European Journal Of Social Psychology*, 34(5), 519-532. doi:10.1002/ejsp.213

Kumar, P. S. (2015). Psychological Well Being and Marital Adjustment: A Study on Elderly Couples in Post Parental Stage of Life. *Indian Journal Of Gerontology*, 29(1), 77-90.

Locke, H. J., & Wallace, K. M. (1959). Short marital adjustment prediction tests: Their reliability and validity, *Marriage and Family Living*, 21: 251-255.

Lucas, T., Parkhill, M. R., Wendorf, C. A., Ímamođlu, E. O., Weisfeld, C. C., Weisfeld, G. E., & Shen, J. (2008). Cultural and evolutionary components of marital satisfaction: A multidimensional assessment of measurement invariance. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(1), 109-123. doi:10.1177/0022022107311969

Minuchin, S. (1974). *Families & Family Therapy*. Cambridge: Harvard University Press.

Najafi, M., Soleimani, A. A., Ahmadi, K., Javidi, N., & Kamkar, E. H. (2015). The Effectiveness of Emotionally Focused Therapy on Enhancing Marital

Adjustment and Quality of Life among Infertile Couples with Marital Conflicts. *International Journal Of Fertility & Sterility*, 9(2), 238.

Onat, G., & Beji, N. (2012). Marital Relationship and Quality of Life Among Couples with Infertility. *Sexuality & Disability*, 30(1), 39-52. doi:10.1007/s11195-011-9233-5

Poyner-Del Vento, P., & Cobb, R. J. (2011). Chronic stress as a moderator of the association between depressive symptoms and marital satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 30, 905–936. doi:10.1521/jscp.2011.30.9.905

Richmond, L. D., Craig, S. S., & Ruzicka, M. F. (1991). Self-monitoring and marital adjustment. *Journal of Research in Personality*, 25, 177-188.

Ryff, C. D., & Singer, B. (2000). Interpersonal flourishing: A positive health agenda for the new millennium. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 30–44.

Scheidler, J. A. (2008). Effects of perceived stress and perceived social support on marital satisfaction in doctoral students. Doctoral dissertation, Walden University, Washington, USA.

Schramm, D. (2003). An Assessment of Marital Satisfaction, Marital Adjustment, and Problematic Areas During the First Few Months of Marriage Among a Sample of Newlyweds in Utah, (Yüksek Lisans Tezi), Utah State University.

Sis, A., & Pasinlioğlu, T. (2013). Determining the association between Turkish women's menopausal symptoms and their marital adjustment. *Turkish Journal Of Medical Sciences*, 43(6), 928-938. doi:10.3906/sag-1208-7

Şendil, G., & Korkut, Y. (2012). Evli çiftlerde çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi, İstanbul Üniversitesi.

Terveer, A., & Wood, N. (2014). Dispositional Optimism and Marital Adjustment. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 36(3), 351-362. doi:10.1007/s10591-013-9292-0

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması, 3P (Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji) Dergisi, 7(1): 50-57

Tutarel-Kıslak, Ő. ve abuka, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. Aile ve Toplum Dergisi, 2(5), 40-46.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2016). Evlenme ve boşanma istatistikleri.

Yalçın, H (2014). Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.

EKLER

Ek-1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Ek-2. Evlilik Uyumu Ölçeği

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı daire içine alınız. Ortadaki ‘mutlu’ sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve sol uçta evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlık, sağ uçta ise evliliği çok mutlu olan küçük bir azınlık temsil edilmektedir.

* * * * *

Çok mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini uygun seçeneğe çarpı koyarak (X) yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız z.	Hemen her zaman anlaşırız z.	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız.	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız.
2.Aile bütçesini idare etme						
3.Boş zaman etkinlikleri						
4.Duyguların ifadesi						
5.Arkadaşlar						
6.Cinsel ilişkiler						

7.Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış)						
8.Yaşam felsefesi						
9.Eşin akrabalarıyla anlaşma						

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğun içine çarpı (X) koyunuz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle,

Erkeğin susması ile

Kadının susması ile

Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dıőı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

Hepsini

Bazılarını

Çok azını

Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

Dışarıda bir şeyler yapmayı

Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

Dışarıda bir şeyler yapmayı

Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık

Arada sırada

Çok seyrek

Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

Aynı kişiyle evlenirdiniz

Farklı bir kişiyle evlenirdiniz

Hiç evlenmezsiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman

Nadiren

Çoğu konularda

Her konuda

Ek-3. Yaşam Doyumu Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne Katlıyorum ne de	Çok az katlıyorum	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
1. Birçok bakımdan yaşamım idealime yakın.							
2. Yaşam koşullarım mükemmel.							
3. Yaşamımdan memnunum.							
4. Şimdiye kadar yaşamımda istediğim önemli şeyleri elde ettim.							
5. Eğer hayatımı yeniden yaşasaydım hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.							

Ek-4. Özgeçmiş

